

DIRVA

Nr. 1

Sausis-January 4, 1961

Cleveland, Ohio

KAUTYNĖS LAOSE PLEČIASI

Komunistų infiltracija didesnė, negu anksčiau buvo tikėta.- JAV užaliarmavo savo karinius vienetus Tolimuose Rytuose.

Gausėjant patikrintoms žinioms apie atvirą šiaurės Vietnamo komunistų agresiją Laose, prez. Eisenhoweris praleido Naujųjų Metų šventes, besitardamas su aukštaisiais JAV valstybės ir gynybos departamentų pareigūnais bei atsakingais centrinės žvalgybos agentūros nariais. Po pasitarimų buvo paskelbta paruošties būklė JAV kariniams vienetais Tolimuosiuose Rytuose, kad juos būtų galima bet kurią valandą pervesti į Pietryčių Azijos karalystę agresoriams atmušti. Atitinkamos priemonės "savam saugumui apginti" paskelbtos ir JAV Taktinėje Oro Komandoje.

JAV reikalaujant, sausio 2 buvo susirinkusi posėdžio Pietryčių Azijos Gynybos Organizacijos (SEATO) taryba. Vėliau jos sekretorius Pote Sarasin paskelbė, kad situacija Laose esanti "labai bloga", bet vis dar neturima aiškių duomenų apie tiesioginę užsienio komunistų intervenciją. Naujesniu JAV žvalgybos sluoksnių pranešimu, toji infiltracija esanti didesnė, negu iš karto buvo tikėta. Naujas SEATO tarybos posėdis Tailandos sostinėje Šankaimas sausio 4, ir kai kurie minėtos gynybos organizacijos nariai paskelbė, kad jie jau paruošę kariuomenės kontingentus Laoso nepriklausomybei ginti.

Laosas pagal tarptautines sutartis turi būti neutralus, bet yra gyvybiškai svarbus Vakarų saugumui, todėl įtrauktas į SEATO gynybos zoną. Jei jis patektų į komunistų rankas, pastarieji galėtų pradėti spaudimą į P. Vietnamą, Kambodiją ir Tailandą, ir Vakarai vargu ar pajėgtų išlaikyti savo pozicijas Pietryčių Azijoje.

Chruščiovas Maskvoje paskelbė, kad situacija Laose galinti išvirsti į plataus masto karą, bet visuotinai tikima, kad rusai, patys vengdami didesnio įsikišimo, kurstys įsivelti komunistinę Kiniją, kuri praeitą savaitę paskelbė, kad situacija Laose "išsivystė į kraštutinai pavojingą proporcijas", ir Kinija "sva-

to imtis priemonių savo saugumui apginti".

Laoso vyriausybė pasiuntė sovietams protesto notą dėl komunistinių sukilėlių rėmimo ginklais ir kita karine medžiaga. Ji taip pat įteikė skundą Jungtinėms Tautoms, nuotraukomis ir sovietinių lėktuvų nume-

ma", gavusi vardą nuo asočių pavidalo uolų, yra 215 mylių nusitęsianti plokštikalnė 4000 pėdų aukštyje nuo jūros paviršiaus. Jos strateginę reikšmę pabrėžia faktas, kad per ją eina pagrindinis kelias, atsišakojęs į karališkąją krašto sostinę Luang Prabang ir adminis-

Komunistai baigia užimti strategiškai svarbią Plain des Jarres lygumą centriniame Laose (1). Pekino radijo pranešimais, jie užėmė Phongsaly miestą krašto šiaurėje (2)

riais paremdama duomenis apie sovietų kišimąsi į Laoso reikalus. Nors skunde nebuvo prašyta imtis specifinės akcijos, tačiau netrukus reikia laukti nepaprastojo JT Saugumo Tarybos posėdžio Laoso klausimu.

Nors komunistų ir Laoso vyriausybės pranešimai apie komunistinę infiltraciją yra iš dalies prieštaraujantys, tačiau aiškėja, kad penki š. Vietnamo komunistų batalionai, kurių bendra sudėtis galinti siekti 2,000 vyrų, ginkluoti sunkia artilerija, baigia užimti vadinamą "Asočių lygumą" (Plaine des Jarres) viduriniame Laose. Į jų rankas jau pateko Xieng Khuang aerodromas, per kurį sovietai jau gabena karinius reikmenis.

Minėtoji "Asočių lygu-

tracinę krašto sostinę Vientianą.

Kiti du š. Vietnamo komunistų batalionai, apie 1000 vyrų, yra įsiveržę krašto šiaurėn. Komunistų pranešimais, apie 1000 vyrų iš Pathet Lao junginių ir anksčiau iš Vientiano išstumtųjų kairiųjų užėmė Phongsaly miestą Laoso šiaurėje. Pekino radija savo pranešimuose nemini š. Vietnamo kariuomenės.

Iš JAV karinių junginių, "paruoštų bet kokiam eventualumui", minimi Laoso kryptimi vykstantys lėktuvai Lexington iš Hongkongo, du transportiniai laivai su 1000 marinių iš Filipinų ir Taktinės Oro Komandos lėktuvai, kurių skaičius neminimas. Prez. Eisenhoweris tikis, kad komunistų agresijai sustabdyti esanti

Ilgametis Lietuvos garbės konsulas Suomijoje dr. Ragnar Öller, gruodžio 24 d. mirė sulaukęs 67 metų amžiaus. Jis buvo nepaprastai daug nusipelnęs Lietuvos valstybei ir lietuvių tautai, iki paskutinės dienos palaikydamas ryšį su lietuviais ir bendradarbiaudamas lietuvių spaudoje. R. Öller, tuoj po Pirmojo pasaulinio karo, susidomėjęs lietuvių kalba, ją tiek išmoko, kad galėjo laisvai kalbėti ir rašyti ir pasidarė nuoširdžiu lietuvių bičiuliu. I. Šešniaus kviečiamas, 1922 m. įstojo į Lietuvos atstovybės tarnybą Suomijoje ir dirbo iki 1927 m., kada atstovybė buvo panaikinta. Po to jis buvo vieninteliu Lietuvos atstovu Suomijoje. Suomų spaudoje jis buvo parašęs daug straipsnių lietuviškais klausimais. Už nuopelnus Lietuvai buvo apdovanotas Gedimino II laipsnio ordinu, Vytauto ordinu, Šaulių žvaigžde.

Kuba artėja prie santykių su JAV nutraukimo

Kubos premjeras Fidel Castro pradėjo artėti prie diplomatinio santykių su JAV nutraukimo, įsakydamas JAV ambasadą sumažinti iki vienuolikos asmenų — tiek, kiek Kuba turi diplomatinio personalo Washingtono, — o kitiems išvykti iš krašto per 48 valandas.

Paskelbdamas tai, jis pareiškė, kad tuo nenutrauktas santykių su JAV, bet "jei jie visi nori išvykti, tevyksta". Esą, prisidengdamas diplomatine reprezentacija, JAV įvedė į Kubą "armiją agentų, provokuo-

jančių ir skatinančių terorą".

JAV diplomatinis štabas buvo smarkiai sumažintas per pastaruosius kelis mėnesius. Dar prieš šešis mėnesius Havanoje buvo registruota 120 ambasados pareigūnų, o pastaruoju metu buvo likę tik 40. Personalo šeimos buvo išgabentos rugsėjo mėnesį, nes Washingtonas tikėjo, kad būklė esanti pavojinga.

Šis Castro režimo žingsnis dar labiau padidino norą gauti JAV vizas kubiečių skaičių, kurių eilės pradėjo telktis prie ambasados, vos tik premjerui baigus kalbą. Šiuo metu ambasados sąrašuose yra užregistruota apie 50,000 aplinkantų, prašančių turistinių vizų į JAV, bet ambasada neskubina jų išduoti, tikėdama, kad situacija pagerės.

Kai kurie stebėtojai pranašauja, kad 1961 metais Castro režimui būsią paskutiniai, ir jis pats per Pragę išbėgs į Sovietiją.

Fidel Castro gąsdino, kad būsimasis JAV prezidentas John F. Kennedy būsiąs atsakingas, jei JAV įvykdys agresiją prieš Kubą per ateinančias 18 dienų. Castro pasiskundė JT Saugumo Tarybai, kad Washingtonas planuoja įsivesti įsivertimą, ir tas skundas bus svarstomas sausio 4 d. prasidedančiame Saugumo Tarybos posėdyje.

Valdžios užgrobo dve-

jų metų sukakties proga surengtame parade Castro pademonstravo iš komunistinės Čekoslovakijos ir Sovietijos gautuosius ginklus. Jų tarpe buvo 50 tonų sovietiniai tankai, gaminti tuoj po II Pasaulinio karo (jų parade suskaičiuota 54), įvairių kalibrų iki 155 mm patrankos, priešlėktuviniai ir prieštankiniai pabūklai ir net sovietinio tipo judomieji raketų iššovimo tramplynai. Milicijos tarpe buvo grupės, ginkluotos prieštankinėmis bazukomis, ir dalį jų nešė moterys.

Pretekstą skūstis JT Saugumo Tarybai, kad JAV planuojančios invaziją į Kubą, prieš pat sen. Kennedžiui perimant prezidento pareigas, davęs, kaip skunde sakoma, slapta JAV valstybės departamento aplinkraštis visiems Lotynų Amerikos kraštams, kuriame esą minima, jog Kuba statanti septyniolika bazių sovietinėms raketoms išsauti. Tas kaltinimas, kaip Kubos laiške teigiama, rodo, jog prez. Eisenhowerio administracija esanti pasirodusi intervencijai, siekdama sukludyti tų bazių įrengimą.

AFRO-AZIJOS KONFERENCIJA

Į Kasablanką pradėjo rinktis delegatai iš septynių Afro-Azijos tautų, kurias pakvietė Marokas bendrai politikai dėl didžiųjų Afrikos problemų sutarti.

Konferencijai nepastu būdu talkininkauja JAV ir Sovietija: sovietinių įgulų vairuojami lėktuvai iš Ganos, Malio ir Gvinėjos atgabens delegatus į JAV atominę bazę Nouacoeur. Tikima, kad sovietiniai lėktuvai pirmą kartą nusileis labai slaptoje JAV Strateginės Oro Komandos bazėje, kuri apginkluota JAV branduoliniu ginklais.

Pirmieji į Kasablanką atvyko Libijos užs. reik. ministris Quadir al Allam ir Ceilono delegatas Perera. Su dideliu iškilėmis ruošiamasi sutikti JAR prez. Nasserį, kuris pirmą kartą aplankys Maroką. Alžiro sukilėlių delegacijai vadovaus premjeras Ferhat Abbas, kuris reikalauja vieningos paramos Alžiro nepriklausomybei.

* Belgijos įvairiuose miestuose socialistų organizuotos demonstracijos pasiekė aukščiausią laipsnį, parlamentui susirenkant vyriausybės pasiūlytai "tikslingumo programai" svarstyti. Demonstracijų metu sužeisti keli asmenys ir pridaryta įvairių turto nuostolių.

HAMMARSKJOLDO PROTESTAS BELGIJAI

Jungtinių Tautų gen. sekr. Hammarskjoldas įteikė griežtą protestą Belgijai, kad ji leidusi plk. Mobutu daliniams žygiuoti į sukilėlių kontroliuojamą Kivu provinciją Kongo.

Belgijos ambasadoriui įteiktoje notoje pastaroji kaltinama, kad pažeidusi Jungt. Tautų rezoliuciją, leisdamas plk. Mobutu daliniams įeiti į Kivu provinciją per belgų administruojamą Ruandą -- Urundi teritoriją. Hammarskjoldas reikalavo, kad Belgija nutrauktų tiesioginę ir netiesioginę paramą Kongo kariniams vienetais ir nuginkluotų visus kongiečius, įžengiančius į minėtą teritoriją.

Notai pagrindą davė JT gen. sekretoriaus asmeninio įgaliojimo Dajalio pranešimas, pagal kurį sekundienį į Kivu provinciją iš Ruandos -- Urundi teritorijos įžengė apie 100 kongiečių, kurie

greičiausiai nori kalbėti vietines igulus pereiti plk. Mobutu pusėn. Dajalio pranešimu, daugumas atvykusių kongiečių buvo areštuota.

Prez. Kasavubu paskelbė, kad apvaliojo stalo konferencija konstitucinėms Kongo reformoms prasidės sausio 25. Jis nurodė konferencijos vietas ir kurie Kongo politiniai vadai dalyvaus pasitarimuose, bet pastebėjo, kad įvairios separatistinės tendencijos kliudančios sušaukti parlamentą, kuris buvo išrinktas prieš Kongo nepriklausomybės paskelbimą. Iki tie klausimai būsią išspręsti, vyriausybės pareigas ir toliau eisiantis armijos paskirtoji komisierių kolegija.

Į Kongą šiomis dienomis išvyksta ir JT gen. sekr. Hammarskjoldas, kuris ten užtruks dvi dienas, prieš vykdamas toliau, į Pietų Afrikos Uniją.

--Tik drąsiai pirmyn!

-- Tu gyvensi taip ilgai, kol bus sovietai..

IKI PASKUTINIO ŠOVINIO... (23)

NEBUVO MATĖS Vienišesnio ŽMOGAUS

Puskarininkis M. su savo grupe gulėjo sniege, pirmutinėse linijose. Jau kuris laikas rusai kasdien puldavo vien tik tankais. Gaujomis po penkis - aštuonis tankus jie pasirodydavo ir įvažiuodavo į pagrindinę kovos liniją. Prieštankinės gynybos nebuvo jau visą savaitę. Jie susirasdavo atskiras grupes ir savo vikšrais sutrindavo sniege gulinčius žmones.

Penktosios kuopos puskarininkis žūrėjo į tai keturias dienas, ir per tas keturias dienas devynis kartus matė, kaip buvo sunaikintos kaimyninės grupės. Ir kai vieną dieną puolimas atsisuko prieš jo žmones, jis nebeištvėrė, paliko savo žmones ir dingo.

Bataliono vadas vakare potankų puolimo rado grupę žuvusių. Kitą rytą puskarininkis gulėjo sniego duobėje šalia bataliono vado.

--Dievaži, iš kur gi tamsta, aš maniau kad tamsta žuvs.

Majoras matė iškreiptame veide baimės perpildytas akis.

--Aš negalėjau pernešti to gyvuliško skerdimo. Žinau, aš buvau bailus. Neseniai apžiūrėjau savo žmones. Jie visi žuvs.

Majoras žinojo, ką reiškia, kai, sniege gulint, pamatoma ateinant tankus.

--Gerai. Aš tamstas nebusiu ir neatiduosi teismui. Tamsta mirties valandą palikai savo žmones, o to jie nenusipelnė. Kokį jausmą jie sutiko mirti, kai pastebėjo, kad jų grupės vadas dingęs. Kai priteis, nueikite į priekį ir perimkite žuvusio grandinio Ziehrerio grupę. Kuopa apie tai nieko nesužino.

Kitą naktį baisusis likimas ištiko ir puskarininkį M. su jo naująja grupe.

Didesniais keliais rytą kryptimi dažnai grūdosi šalia viena kitos dvi ar trys vilkstinės. Ties įėjimais į kaimus buvo žlugusi bet kokio pirmumo technika ar rutina.

Kaimai buvo milžiniškos traukos punktai. Jie buvo tariaimi uostai. Tariaimi, nes, jei iš vienos pusės jie buvo gelbėjimosi salos, suvieniję visus, kurie dar norėjo gyventi ir pajėgę žingsniuoti, tai iš kitos pusės jie traukė sustiprintą ugnį ir puolimus.

Kaimuose buvo įsikūrę štabai ir tiekimo punktai. Kiekviena patalpa buvo dešimtį kartų perpildyta. Jei besitraukiančios kovos grupės rasdavo tuštesnę patalpą, ją perpildydavo dvidešimtį kartų. Pavargusios grupės mielai būtų pailsėjusios, bet negalėjo, todėl žingsniau tolyn, ilgdamosios šilumos. Keturiadešimtį kartų perpildyti patalpos nebuvo įmanoma.

Šioje vietoje reikėtų pakalbėti ir apie jų troškimus, bet tam neužtektų vietos. Užteks paminėti, kad jie troško ramybės, miego ir duonos. Kur nors įlįsti, duris paskui savo uždaryti, skudurus nuo kūno nusiimti, visą duonos kepaluką lėšai ir pamaldžiai suvalgyti, paskui nuvirsti. Savaitė ar dar ilgesniam laikui.

Drėgmė, šaltis, badas, vietos stoka ir rusų tankai vijo grupes tolyn. Keliai kaimuose atrodė, kaip sunkvežimio barikados,

o aplinkui namus ir autovežimius slankiojo vyrai, ieškodami ko neturėjo. Buvo paslapčiomis vagiama. Duona buvo retenybė. Jei būtų buvęs šaudomas kiekvienas, kurio ranka apgniauzė gabaliuką duonos, tai armija per savaitę būtų netekusi penktadalio sudėties.

Išties savaitę tiltu važiuavo nesibaigianti vežimų srovė, žingsniavo nesibaigianti pėsčiųjų vilkstinė. Tada išstrigo aštuonių tonų sunkvežimis, sulūžęs jo transmisijai. Penktasdešimt vyrų bandė jį stumti, traukti. Užpakalyje susikimšo, kiti vežimai ir gurguolės bandė praeiti abiem pusėm, riksmas, keiksmas, kamšatis.

Tiltas buvo užblokuotas. Paprastas įvykis, bet kokios milžiniškos pasėkos. Bėgių masės turi apsisukti siaurame kaimo kelyje, grįžti ir ieškoti kito praejimo už daugelio kilometrų.

Porą kartų aplinkui stovintieji nusimovė kumštines pirštines, susikišo pirštus į burnas, kad atšildytų, o kas pajėgė eiti, trepsėjo ratu. Trisdešimt trys buvo paskutiniai sužeistieji iš surinkimo punkto prie Gurmako. Dieve, kaip laikiai atrodė tie žmonės, atpalaiduoti nuo mūšio. Ir čia stovėjo paskutinioji mašina. Tai reikė paskutinį šansą išlikti gyvam. Ar nesuprantama, kad aplink duris susidarė besigrūdanti ir besistumdanti kamuo-lys.

Lėktuvo liemuo paėmė šešioliką, ir kai tie susirado vietą, įsispraudė dar aštuoni, o dar devyni liko ledinėje lygumoje. Mašinoje persigrupavo, sugulė ant grindų, susiraitė, užglėbė vienas kitą, ir vis dėlto dar šeši liko lauke. Buvo išmesti neštuvai, pavojaus šviesos, jie nusi-vilkio milines nuo žaidų, į kurias buvo galima įkišti kumštį, sulindo po piloto sėdynę ir į šaulio lizdą, bet vis dėlto dar trys vyrai netilpo. Tada jie išmetė šaudmenis ir tvarstomąją medžiagą, ir dar vienas vyras prisidėjo prie gyvosios naštos, kuri nuo grindų iki lubų pripildė metalinį liemenį.

Dabar jau kilo klausimas ne vien tik dėl vietos: ar mašina su tokia našta pajėgs pakilti? Pilotas nebegalėjo išlįsti iš savo vietos, ir niekas nebegalėjo įlįsti vidun. Trys stovintieji tarp durų, kurios jau nebeužsidarė, virš savęs įtraukė dar vieną, ir dabar jau, net dažus nuo sienų nukrapščius ar duris išskabinus, niekas daugiau nebebūtų įtilpęs. O šalia mašinos sutryptame sniege gulėjo trisdešimt tretytis su peršautais keliais...

Ar jūs žinote ką reiškia būti dvidešimt dvejų metų amžiaus

ir matyti pranykstantį paskutinį gyvenimo šansą, liekiant ant ledo prie trisdešimt penkių laipsnių šalčio be jokios vilties, be maisto? Jei suvokiate, tai suprassite žygį prie neužsidarančių durų stovėjusio grandinio, kuris išsoko, nuėjo prie paskutiniojo ir tarė:

--Žmogau, aš netekau abiejų rankų, bet tu nebegali jau pa-eiti.

Ir taip atsitiko, kad išlipo dar pora, į paėmė ant rankų ir užkėlė ant viduje esančiųjų galvų ir pečių. Neklauskite, kaip rėkė ir murmėjo viduje esantieji, neklauskite, kaip jie jautėsi. Tai visa dingo motory užime, ir jie negalėjo girdėti, ką lauke pastilkes kalbėjo, kaip ir jis negalėjo girdėti jų žodžių. Iš vidaus jie įkabino diržus į durų rankeną ir laikė pritraukę, nes jų uždaryti nebuvo įmanoma.

Nėra reikalo pasakoti, kaip iš artėjančių rusų panosės jie pakilo ir koldomis pastangomis prie vairo lazdos sėdįs viršila apšaudomą lėktuvą parvairavo.

Gurmako aerodrome liko besėdįs vienišas kareivis su atvers-tomis aukštyn dviejų milinių apikaklėmis, su skaromis apmuru-riuota galva. Jis sėdėjo ir žūrėjo į pakilusią mašiną. Turbūt karų istorijoje nėra žinomas kitas atsitikimas, kada lėktuvas apskrido ratą vienišam kareivui pagerbti.

Pilotas sakė, kad jis niekada nėra matęs vienišesnio žmogaus už grandinį, likusį Gurmako, kuris užvertęs galvą akimis įlėktuvą. Vienintelė tamsi dėmė toje ledinėje lygumoje buvo kraujas, ruda spalva prasimušęs pro jo rankų tvarsčius. Ir jei jis būtų norėjęs pamatuoti paskutinį atsisveikinimą, ir to nebūtų galėjęs atlikti.

(Bus daugiau)

TIK TREČIA KARTA PAJĖGI STUDIJUOTI UNIVERSITETUOSE

Iluzijos apie besivystančių tautų inteligenciją

Ankstyvesniesiems ir dabartinams kolonijinių kraštų valdytojams nuolat prikašiojama, kad jie nesirūpinę savo globojamųjų švietimu; nepavyzdžiiais, o greičiau nusikaltėliais vaizduojami ir tie kraštai, kurie stengėsi savo valdiniais suteikti aukštesnį išsilavinimą platesniu pagrindu.

Tačiau tų priekaištų kompleksas visai neklusamas, ar visos besivystančios tautos yra vienos, ar pajėgios išeiti vidurinius arba aukštesnius mokslus. Bendrai, problemos apie besivystančių tautų intelektualinę pajėgumą labai suprasinamas. Tikima, kad sąlygos esančios visur vienos. Tačiau iš tikrųjų taip nėra. Žmonių inteligencija besivystančiuose kraštuose yra labai skirtinga ne tik tarp atskirų tautų, bet net tarp atskirų vienos tautos grupių.

Pavyzdžiui galima paimti milžinišką valstybę, kaip Indiją. Ten skirtumai ne tik tarp vargšų ir turtingųjų, ne tik tarp aukštosios ir žemosios socialinės kastos, bet ir tarp gabųjų bei neišsivysčiusių milžiniškai dideli. Ir atskiros etninės grupės turi nevienodą inteligenciją. Taip pvz. tamilai, Keralos gyventojai ir bengalai laikomi gabiausiais.

Ar tai turėtų reikšti, kad didžioji Indijos gyventojų masė yra silpno proto? Vakarų žmonės, kurie besivystančiuose kraštuose susiduria su žemiausiais sluoksniais, trumpai juos apibūdina "kvailiais" ir jiems priskiria visus charakterio nei-giamumus, kaip tingumą, nepatikimumą, nepastovumą, garbės jausmo neturėjimą.

Indijos kaimų žemdirbiai ir didieji dalimi didmiesčių kuli, kaip psichologai sako, konkretaus protavimo laipsniu pri-lygsta septynerių metų europiečių vaikui. Žemdirbių pasaulyje, kurį sudaro sodžius, yra tik pojūčiai apčiuopiami dalykai, įvykiai ir apraiškos, kurių negalima apčiuopti pojūčiais, priskiriami antgamtinės būtybės ir jėgos. Tie žmonės turi labai ribotą erdvės ir laiko supratimą. Kas atsitinka už sodžiaus ribų arba tolimesnėje apylinkėje, tai labai miglota arba visiškai nėra. Todėl jie negali net, suvokti, kad yra pati Indija.

Dar sunkiau su laiko orientacija, nes laikas yra dar labiau pojūčiams neprieinamas, negu erdvė. Jie negali suprasti mėnesių, metų laikų arba metų ei-

Doleriai ir centai...

K. Gaidžiūnas

YRA IR TOKIŲ DOVANŲ

Dažnas dovanų pirkėjas džiaugiasi -- Kalėdos jau praėityje. Ir dovanas gavusieji paketus jau atplėšę. Iš gražaus vyniojimo popieriaus likę tik skuteliai. Dėžės tuščios... O ne vienam ne tik dėžės tuščios, bet ir piniginės...

Bet pavyzdžiui, ar jums nepatiktų ateinančioms Kalėdoms pirkti rusiško sabalo kailinį palatą... ir tik už \$30,000.

New Yorko firma, siūlanti šį pirkinį sako, kad "mes asmeniškai pristatom palatą. Palatą atveža specialus mūsų siuvėjas ir asmeniškai atlieka reikalingus patalsymus".

O gal jūs norėtumėte paktiškesnę dovaną -- kavinuką? Kita New Yorko firma siūlo tikrai puikų "Universal Coffemaker" -- iš 14 karatų aukso, pagražintą 250 deimantais ir 150 rubinų. Kaina -- tik \$50,000.

Žinoma, kada skambantieji nesudaro jokių problemų, Kalėdų Senis lengvai suranda gausų skaičių dar įdomesnių dovanų.

Pavyzdžiui, viena New Yorko brangenybių krautuvė reklamavo deimantinius karolių (deimantas maždaug gražios merginos akies didumo) -- už \$150,000. Ir į tą kainą jau įskaityti federaliniai mokesčiai!

Jei tas deimantas dar jums prastas, viena Philadelphia brangenybių krautuvė reklamavo "puikų kriaušės formos 32 karatų deimantą" už \$ 250,000...

O gal ką nors taip truputį pigiau... Štai geras tuzinas krautuvų reklamavo mažą rankinuko dydžio lemputę -- "puikus pagalbininkas jos lūpų pieštuko dėžutei". Kaina -- tik \$1,795.

Lemputė yra "blizgančio 14 karatų aukso, pagražinta deimantais". O lemputei reikalinga baterija tekaštuoja tik 20 centų.

Šeimos galva taip pat neturėtų jaustis per daug nuskriaustas, idomių dovanų ir jam yra. Aukšniais kotais atsuktuval -- \$75; sidabriniais -- \$11. Vicuna chalatai -- \$550; ir cashmere ilgos apatinės kelnės už \$115.

Dažnai Kalėdų metu perkami ir nauji automobiliai. Patartina nepraleisti šių puikių pirkinų: Rolls-Royce Silver Cloud II -- \$ 19,185. Bentley Lagoon -- \$14,000. Imperial Le Baron -- \$8,000.

O kadangi Amerikoje yra labai paplitusi šunų mylėjimo ir pailkinimo mada, tai "jūs galite įsigyti jūsų mylimam draugui trijų ketvirčių ilgio pasivaikščiojimo palatą iš barsuko kailio ir apvedžiotą minku". Puikus pirkinys už \$1,550!

Jau beveik galutinai suvedus 1960 m. parduotų cigarečių kiekį, Pall Mall cigaretės iš pirmosios vietos išstūmė Camel, Printers Ink žurnalo praneša, kad 1960 m. parduota 67,200,000,000 Pall Mall cigarečių. Tai yra rekordinis skaičius. Camels 1960 m. parduota 66,800,000,000.

Dešimtis cigarečių rūšių suima 83,3% visos cigarečių rinkos. Iš eilės, po Pall Mall ir Camel, eina: Winston, Lucky Strike, Kent, Salem, Chesterfield, L & M, Marlboro ir Viceroy.

1960 m. cigarečių pramonė padidėjo 4,8%. Iš viso parduota 475,5 milijonai cigarečių.

Dunn and Bradstreet kredito firma praneša, kad biznio bankrotų skaičius lapkričio mėnesį pasiekė aukščiausią laipsnį per paskutinius 21 metus.

1960 m. lapkričio mėn. bankrotas palietė 1,311 biznį. 1959 m. lapkričio mėn. buvo bankrutavę 1130 firmų.

vystyti? Bė abejoj, bet ne taip greitai, kaip visuotiniai galvoja. Pagal Indijoje dirbusių mokytojų ir profesorių liudijimus, reikią, kad trys kartos be pertraukos lankytų mokyklas, kol parįjas arba primityvios genties narys bus pribrendęs universiteto studijoms.

Jų vaikams jau pradžios mokyklos lankymas sukelia didelį vargą. Pas mus tokie vaikai būtų laikomi netinkamais lankyti normalią mokyklą, nes pagal mūsų supratimą jie būtų laikomi pačiais negabiausiais. Ypač didelį vargą, tiesiog neįveikiamą sunkumą, jiems sukelia skaičiavimas, nes skaičių sąvokos reikalauja abstraktaus galvojimo. Toki mokiniai vos pajėgia patenkinti užbaigti pradžios mokyklas, jei iš jų nereikalaujama skaičiavimo. Tik trečioji karta gali lankyti vidurinę mokyklą, ir geriausiai iš jų jau turi reikalingą pajėgumą gimnazijai baigti ir universitetui įstoti.

Bet Indijoje būklė yra palyginti dėkingesnė, negu kituose besivystančiuose kraštuose, nes bramanai -- tiesa, labai ribota aukštoji kasta -- jau seniai rūpinosi mokslingumu. Ir kunigaikščių kastos nariai turi būdrią inteligenciją, net tie, kurie negali skaityti nei rašyti. Taip pvz. Nepalyje Ranos kunigaikščių kastos vaikai, nors jų tėvai buvo ir galbūt šiandien tebėra analfabetai, galėjo gerai sekti anglų mokyimo programą.

Tą patį galima pastebėti ir Vid. Rytuose, pvz. Jordane. Ir ten analfabetų beduinių šeichų vaikams ir anūkams galėjo Londone arba kur kitur baigti universitetų studijas, gaudami gydytojų, advokatų ir t.t. diplomus. Taigi, analfabetizmas nereiškia, kad turima nepakankamai išvystyta inteligencija. Ši momenta galima paaiškinti tuo, kad kilties vadui buvo reikalingi didesni dvasiniai sugebėjimai, negu jo pavaldiniams, nes priešingu atveju jis negalėtų jiems vadovauti. Iš to, kad analfabetų maharadžų arba genčių vaikai pasirodo gabiais ir inteligentiškais mokiniais, dažnai daroma klaidinga išvada, kad iš viso esą galima per vieną generaciją pasivysti visus ci-

Ar inteligencijos negalima iš-

(Nukelta į 3 psl.)

M O K A M E

4 1/4%

metinį dividendą už visas taupymo sąskaitas.

MUTUAL FEDERAL BENDROVĖS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų pergyvenom karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, tačiau visiems savo taupytojams išmokėjom kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Jūsų pinigus galima perkelti iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.
- Pinigų taupymui nereikia važinėti, juos galite atsiųsti paštu, nes mes apmokame visas pašto persiuntimo išlaidas.

MUTUAL Federal SAVINGS

and Loan Association

Chartered and Supervised by the United States Government
2202 W. CERMAK ROAD • CHICAGO 8, ILLINOIS
Phone: Virginia 7-7747 John J. Kazanouskas, Pres.

DAR TRYS VALANDOS NAKTIES (27)

DEŠDŽIŲ ĄRVAY

Tikiu, kad sužinosime

Pirmoji birželio diena gaubė Budapeštą, kai Kuzinas pabudo. Ties atviru langu stovėjo ankstyvo ryto tyla. Joks Dunojaus ošimas, joks miesto garsas nesiveržė kambarin. Ar Budapeštas buvo išmiręs? Ar upė buvo išsekusi?

Kuzinas išlipo iš lovos ir priėjo prie lango. Miestas buvo gyvas. Apačioje, ant Dunojaus tilto, automobiliai lenkė tramvajus. Laivai plaukė žemyn ir aukšty; bet viskas vyko tyliai, taip atrodo.

Į duris kažkas pabeldė.
--Drauge Kovacs?
Kuzinas liko tylus.
--Drauge Kovacs, ar dar miegate?

Kuzinas neatsakė. Žingsniai nutolo nuo durų. Jis atsikvėpė. Nauja diena buvo nuostabaus gražumo. Gegužis buvo išėikvojęs savo kvapus. Oras buvo ramos išmaudytas. Kiek akis siekė, kalvos, Dunojus, stogai, gatvės turėjo tikras spalvas. Bet virš bokštų ir aukštųjų miesto pastatų tūnojo kruvinai raudonas mėlai: sovietinė žvaigždė.

Kuzinas nuėjo į vonią. Jis išsimadė, apsirėngė. Vos tik jam uždarius kambario duris, vėl pasibeldė.

--Prašau!
Ponia Boronkai buvo nesidžiūsi, išblyškusi, nevilties apimta.

--Gelbėkite! Namas, mūsų butas sekvestruotas.

--Ką aš galiu padaryti?
--Aš atnešiu pas jus porcelaną, kristalą, porą kilimų. Vė-

liau tuos daiktus parduosiu; tamsta neišeisi tuščias; vien tik kilimai atneš per penkiolika tūkstančių forintų.

--Palikite mane ramybėje, -- tarė Kuzinas.

Jis priėjo prie durų ir laukė, kol ponia Boronkai išėjo. Paskui žvilgtelėjo į laikrodį. Buvo laikas važiuoti į centrinį kalėjimą.

*
Rožės pražydo per naktį.
--Jūsų brolis vadinosi Bela?
--pradėjo Kuzinas.

--Taip.
--Kokio amžiaus?
--Trisdešimt septynerių metų.

--Ugis?
--Tiksliai nežinau.
Kuzinas atsistojo.

--Ar didesnis už mane?
Ilona matavo jį žvilgsniu.

--Aš buvau broliui iki krutinės tada, prieš šešerius metus.

Ar žinote, kur Bela yra?

--Ne.

Kuzinas priėjo prie jos.

--Bet jūs paaugote?

--Per pusę galvos tikrai.

--Prašau atsistoti, -- tarė jis.

Ilona atsistojo prie pat jo, ji juto jo kvėpavimą savo plaukuose.

Viskas skęsta: rašomasis stalas, kėdė, taburetė, pliušinė sofa, sienos. Tik dangus lieka.

Karštai Dangus perarti, ir dangus yra bedugnė. Padai jau pusiau ant jos briaunos. Daug prarajų tiesiai į gelmę. Akis užmerkti ir kristi, per plaštaką kristi į bedugnę, kuri mėlyna, kaip dangus.

--Na? -- paklausė jis.

Jo marškinuose sublizgėjo perlmutrinė sagra.

Ką jūs klausiate?

Saga sulaukė akis. Dangus buvo jo mėlynai marškiniai. Bedugnė vėl užsivėrė.

--Kas didesnis, jūsų brolis ar aš?

--Vargu bus skirtumo, -- tarė Ilona, -- ūgyje, norėjau pasakyti.

Kuzinas priėjo prie rašomojo stalo. Kėdė, taburetė, pliušinė sofa stovėjo savo vietose. Sienos vėl buvo. Kalėjimas.

Ilona atsistuso.

--Sėskitės, -- pasakė jis susitardęs.

Ilonos plaukų kvapas, stiprus ir svaiginantis, kaip alyvų žiedai, kėlė didesnę nerimą už rožių kvėpėjimą.

--Kur gyvena Erszebeta? -- paklausė jis.

--Vaci alėjoje.

--Namo numeris?

--Jūs negalite Erszebetos lankyti.

--Koks namo numeris?

--Keturiadešimt pirmas, bet neikite!

--Kodėl?

--Jūs negalite taip dažnai lankyti ir mano motinos, geriausiai visai ne.

--Aš baisiai saugausi, -- pasakė Kuzinas ir paskambino į sargybą.

Ilona dar greitai, nespėjus atteiti sargybinui:

--Ar tikrai nežinote, kur Bela yra?

--Aš tikiu, kad sužinosime, visai nežymiai.

Jo šypsena buvo mįslė. Rožės kvėpėjo.

*
Cėlės durys užsitrenkė paskui Iloną. Ji nuėjo prie narų.

--Neimk taip į širdį, -- tarė Ieva, -- rodyk giedresnį veidą.

--Aš nežinau, ko jis nori, tas tardytojas.

--Sužinosi užtenkamai anksti, nekalbėdime daugiau apie tai.

--Vėl apie meilę? -- paklausė Ilona.

--Jei yra prasmės.

--Prasmė? Kartais kai kas pasiekia tikslą. Tikslas pasiekime galbūt glūdi dalykų prasmė.

--Kaip abstrakčiai tu kalbi, --tarė Ieva, -- bet aš imsiu tavo kalbą pažodžiu. Tu turi rankas.

--Aš turiu rankas.

--Kam?

--Liesti, jausti, dirbti, valgi burnon nešti.

--Taip pat turi burną.

--Turiu burną.

--Kam?

--Valgyti, gerti ir kalbėti.

--Vien tik dėlto ji neturi būti raudona ir graži, -- pasakė Ieva.

Ilona sučiupė lūpas.

--Kodėl gėlės yra spalvotos?

--klausė Ieva.

--Spalva vilioja vabzdžius.

--Kam?

Ilona neatsakė, ir Ieva klausinėjo toliau.

--Ir kodėl nektaras gėlės tau-rėje yra saldus?

--Palik tuos klausimus.

Ieva atsakė pati.

--Kad medaus ištroškusios bitės nuo žiedo kuokelių nubrauktų žiedadulkes.

--Liaukis, prašau.

--Tikslas pasiekime galbūt glūdi dalykų prasmė, -- atsakė nusišypsodama Ieva, -- tai tavo žodžiai.

(Bus daugiau)

Lietuvoje...

MIRĖ M. MICKIS

Gruodžio 12 d. mirė Matas Mickis, pirmaisiais bolševikų Lietuvoje viešpatavimo metais buvęs žemės ūkio ministru. Po karo jis buvo keletą metų žemės ūkio akademijos rektorium, nuo 1953 metų dėstė žemės ūkio įmonių organizacijos kursą, buvo pakeltas į docentus.

BUVO SUŠAUKE ARCHITEKTUS

Vilniuje buvo sušauktas ketvirtasis Lietuvos architektų sąjungos suvažiavimas. Svarstė miestų ir kolchozinių gyvenviečių statybos problemas. Organizacijos pirmininku ir toliau pasiliko architektas A. Cibas. Pavaduotojai — M. Kleinas ir A. Rasteika, o sekretorius S. Pipynė.

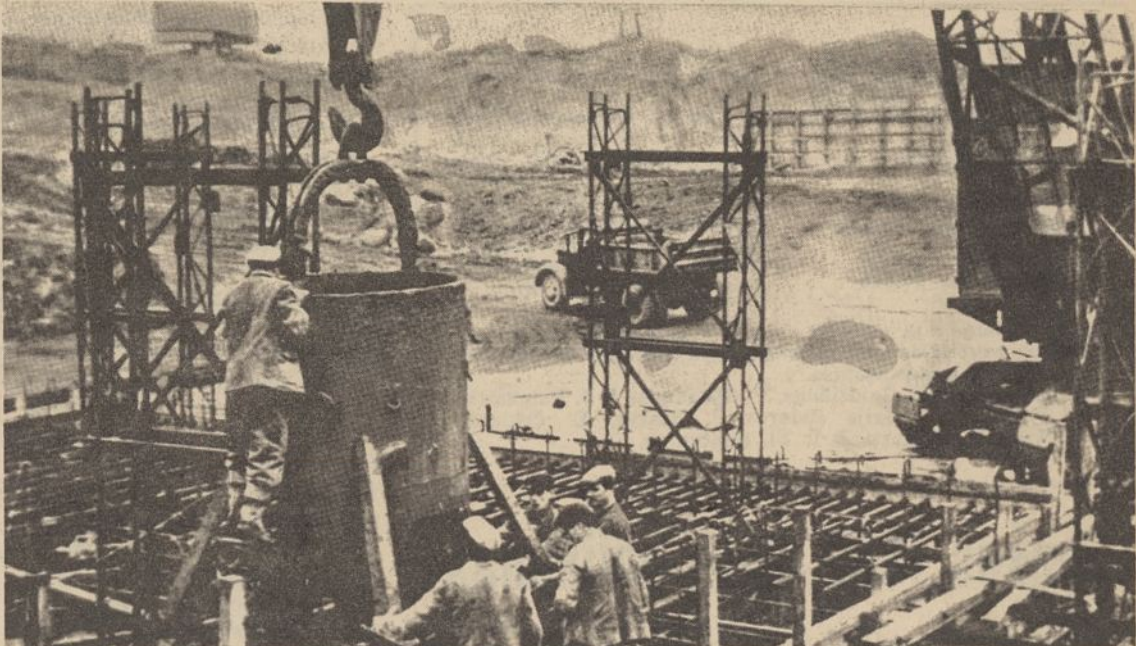
MENININKŲ SUKAKTYS

Gruodžio vidury 60 metų amžiaus sukaktį atšventė aktorė E. Bindokaitė - Kernauskienė, jau daugiau kaip 20 metų be pertraukos vaidinanti Šiaulių dramos teatre.

75 metų amžiaus sukaktį atšventė skulptorius A. Aleksandravičius.

KYŠIAI

Kyšių ėmimas Lietuvoje dabar klesti visose srityse.

Užplanuota buvo statyti HES "pilnam pajėgumui", bet atidarant stotį vietoj šešių agregatų, paleisti tik trys. Nuotraukoje užtvankos statybos darbai.

Aušra prie Nemuno?.. (2)

TOKIA PAT LIETUVOS NELAIMĖ CARŲ IR SOVIETINĖJE OKUPACIJOJE

Menkas nusiramimas, kad yra kraštų, dar daugiau ar panašiai atsilikusių (Moldavija, Graikija, Bulgarija, Portugalija, Rumunija). Jie ne tik priklauso kitai šiltesnei klimatinei zonai, ir tai atsiliepia į jų kuro balansą. Daugumas jų, greta elektros, turi dar ir kitų papildomų energetikos šaltinių (anglies, dujų, naftos), ko Lietuvoje nėra.

Aiškinti tokį atsilikimą "liūdnų buržuazijos laikų palikimu" yra, deja, absurdas. Dar 1940 m. Sovietų Sąjungoje buvo elektros gamybos atžvilgiu, labiau už Lietuvą atsilikusių sričių. Šiandien jos pralenkios Lietuvą.

Tiek pat verti pasiteisinimai viską suversti "milžiniškiems karo nuostoliams". Niekas jų ir nemano nugrindyti. Tik, sakytė, ar Baltarusija, Estija bei Latvija karo metu buvo mažiau sunaikintos už Lietuvą? Atrodo, kad ne. O šandien Lietuvą pralenkė net Baltarusija, tradicinis sąjungos atsilikimo rekordininkas!

Lieka tik viena aiški išvada: Maskvos planuotojai per penkiolika pokario metų neskyrė pakankamai pinigų elektros gamybos plėtimui. Žvilgsnis į kapitalinių indėlių statistikas rodo, kad Lietuvoje po karo tam reikalui neskirta nė pusės bendrąsąjunginio investicijų vidurkio. Tokia buvo Lietuvos nelaimė caro laikais, tokia liko ir sovietams okupavus Lietuvą.

Gudija, Vakarų Ukraina tyčia daromos atsilikusioms. Tie kraštai neturinti žaliavomis. Jų turtas, ir vienintelis, tai žmonės. Ankščiau iš čia juos prievarta vežė Azijai kolonizuoti. Dabar, nestėgiama pakankamai darbuočių, kad pastoviai bedarbė priverstų žmones iškeliauti Rusijon.

Nėra ko stebėtis, kad Maskva daugiau dėmesio skiria Gudijai - Baltarusijai. Juk ji "rusiškesnė" už Lietuvą. Septynmečio skaičiais, Gudijai skiriama daugiau kapitalinių indėlių, negu Lietuvai.

Net į šokius Kauno profsąjungos klube (buv. Darbo Rūmuose) patekti reikia 5 rublių kyšio, kitaip kelią užkerta kategoriškas užrašas "Bilietai išparduoti". Metropolis restorane svečiai irgi susiduria su užrašu "Laisvų vietų nėra", bet 20 rublių, išpaustų administratoriaus sauja, restorano duris atidaro, ir vieta atsiranda.

(LNA)

Užplanuota buvo statyti HES "pilnam pajėgumui", bet atidarant stotį vietoj šešių agregatų, paleisti tik trys. Nuotraukoje užtvankos statybos darbai.

Kokios perspektyvos didinti elektros produkciją Lietuvoje per septynmetį? 1959 m. elektros gamyba pasiekė 974,4 m. kv. (prie 2,761,000 gyventojų, vienam žmogui po 352 kv.). Sovietų Sąjungoje iš viso 265,112 mil. kv. (prie 212,3 mil. gyventojų, po 1,242 kv. vienam žmogui). Lietuvoje prieauglis 14%, o bendrąsąjunginis padidėjimas 13%. Santykinis kaip ir nepasikeitęs.

Palyginus su 1958 m., Lietuvos elektros gamyba 1965 m. turi išaugti 2,9 karto. Vadinasi ji sieks 2,500 mil. kv. per metus (Skaitant nuo 3 milijonų gyventojų maždaug po 759 kv. žmogui). Sovietų Sąjunga iš viso 1965 m. žada pagaminti 500,000 iki 520,000 mil. kv. -- nuo 233 mil. gyventojų išeis iki 2,200 kv. gyventojų. Santykis 7,5:2 tada bus ne daug geresnis, kaip 1959 m. (3,5:12,4). Tai bus po 25 metų šlovingos tarybinės valdžios viešpatavimo!

Sakysite, negalima norėti, kad rodiškai augtų iki begalybės; kiekviena pažanga turi ribas? Teisingai. Kada jau 1958 m. gyventojai pagaminė 5,691 kv. Iki 1965 m. gali pasiekti 8,000 kv. Lietuva tada turės maždaug dešimtadalį...

Industrializacijos tempai visame pasaulyje milžiniški. Ką vapalioja agitpropas, pasirėmęs dargi melagingais 5 mėnesių daviniais, apie dešimteriojų pramonės produkcijos vystymą palyginus su 1940 m., tai vapalioja norėdamas darbo žmonių dėmesį nukreipti nuo fakto, kad Lietuvos ūkis vystomas žymiai lėčiau ir už visą sovietų ūkį. Lėčiau ir už kapitalistinių kraštų ūkį. Argi jie rimtai mano, kad Lietuvos darbo žmonės to nepastebi?

KOVA UŽ SAVAS VANDENS JĖGAINES

Prieš kiek laiko Dirva polemizavo su vienu "raudono tikėjimo" Amerikos lietuviu, kuris tvirtino, kad Lietuvoje visi žmonės nori tikrai šiluminės elektros. Nenori vandens jėgainių. Todėl kalbas apie jų nestatymą išsigalvojo tik piktai "dypukai".

Užtenka pavartyti 1957 - 59 metų krašto spaudą, kad susidarytų pilnas vaizdas apie gana dramatišką ir, deja, pralaimėtą kovą už savų vandens jėgainių statybą.

1957 m. įvedus liaudies ūkio tarybas, jauniems lietuvių kadrų pirmą kartą sušviato viltis tvarkyti savo krašto ūkį savaimingais dėsniais -- išlyginti, taisyti galimųjų rūmuose, "gospianinių" dogmų jam padarytą žalą.

Tuoju pasirodė daug straipsnių dėl tolimesnio krašto ūkio vystymo esamose sąlygose. O kokios tos sąlygos? Nerasta Lietuvos žemės gelmėse nei anglies, nei rudų, nei kitokių pigios žaliavos klotų. Nėra žemės turty, kurie, kaip automatas, išspiautų tūkstantinę už įmestą grašį. Sunkios pramonės įdiegimas todėl būtų tik krašto ūkio apsunokinimas. Lietuvos sąlygomis racionalu tik žmonių nagin-

gumu, aukštos kvalifikacijos darbo jėga paremta pramonė. Dar šioji tikiu galimųjų turi mašinų statybą. Ir Lietuva jau 1958 m. pirmavo visoje Sovietų Sąjungoje metalo apdirbimo statlėmis 10,000 gyventojų skaičiumi.

Sunkioji pramonė, neturinti gamtinių sąlygų Lietuvoje, taip pat duoda nuostolius. Jos kratomasi Sovietų Sąjungoje net ir ten, kur jai yra sąlygos. Kratomasi todėl, kad jos gaminiai neduoda pelno -- juk jie parduodami didmeninėmis kainomis kartais žemiau savikainoms kitom valstybinėms įmonėms. Susidariusi nuostolį tenka padengti iš kitų vietos pajamų. Tačiau, viso to nepaisant, ir Lietuvoje iš taip jau menkų investicijų, daugiausia įdėta, Maskvos isakymu, į sunkiąją pramonę. Tokias įmones pastatyti nesunku, o darbo kadrus pristato iš kitų "brolisų respublikų". Tokiu būdu respublikos, kur pagal planą kuriama sunkioji pramonė, neparemta vietiniais ištekliais, sudaromi ne tik nuostoliai vietiniam biudžetui, bet kraštas verčiamas dar savo pinigais finansuoti rusifikaciją.

Neilgai lietuvių kadrai planavo ir svarstė racionalius pramonės planus Lietuvai. Greit vėl buvo atstatytas sunkiosios pramonės primatas per visą sovietiją. Daugumas gražių planų ir vėl atidėta nežinia kuriam laikui... Taip, kai kas vistik bus daroma darbo intensyvinės pramonės plėtimo kryptimi, tačiau ne tiek, kiek reikėtų ir kiek kraštas pajėgtų.

Neilgai lietuvių kadrai planavo ir svarstė racionalius pramonės planus Lietuvai. Greit vėl buvo atstatytas sunkiosios pramonės primatas per visą sovietiją. Daugumas gražių planų ir vėl atidėta nežinia kuriam laikui... Taip, kai kas vistik bus daroma darbo intensyvinės pramonės plėtimo kryptimi, tačiau ne tiek, kiek reikėtų ir kiek kraštas pajėgtų.

Vilniškė "Komjaunimo Tiesa" 1960.IX.30 d. duoda tokius davinius apie pramonės proporcijas: sunkioji pramonė -- 14%, lengvoji pramonė -- 28,3% maisto pramonė -- 42,5% (Idomu čia pastebėti, kad maisto ir lengvoji pramonė, kurių pagrindai buvo padėti vadinamais "buržuaziniais" laikais, vis dar sudaro 70,8% visos gamybos. Deja, nepateikta skaičių apie maisto bei statybos pramonės, nors žinoma, kad abi reikalingai atsilieka.)

Vienok, naują-seną sunkiosios pramonės primato politiką, nusako planas iki 1965 metų pakelti sunkiosios pramonės lyginamąjį svorį iki 23% sąskaitin maisto ir lengvosios pramonės gamybos. Šios numatyta sumažinti iki 64,6% lyginamojo svorio.

Žodžiu, lietuvių planai racionaliai pertvarkyti savo krašto ūkį nerado Maskvoj pilno pritarimo. Nutilo ir kalbos apie platesnį cheminės pramonės vystymą. Vamzdžiais tekės pro Lietuvą, bet rafinerijos statomos latvių Ventspilėje ir rusų Polocke. Kaip kadaise buvo ir su medžių importu: lietuviai galės "uždirbti" tik iš transporto. Atrodo, kad tik vienu atžvilgiu surasta bendra kalba su Maskva --reikia plėsti energetikos bazę. Be jos neįmanoma plėsti nei sunkiosios, nei kitokios pramonės.

(Kitame numeryje: LIETUVIŲ TAUTOS SVAJONE.)

Did You Pay YOURSELF...Enough?

Be sure to pay yourself a large enough share of your earnings. A good approach is to pay yourself first... by depositing your savings and then working out your budget. You will soon have that margin of security and safety required for emergency, college education for your children, retirement, etc. Your dreams and your planning can be realized.

ALL Savings Deposited Through JANUARY 16th

Earn 4% from JANUARY 1st!

SAVE SAFELY... at Three Convenient Locations

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th St.
25000 Euclid Ave.
6235 St. Clair Ave.

Mes kepame visokius pyragus, lietuvišką duoną, tortus ir kitus skanumynus. Prašant išvežiojame į namus.

ST. CLAIR BAKERY

Sav. O'Bell-Obelenis

6212 Superior Avenue Tel. EN 1-6525

Antroji mūsų krautuvė yra

1404 E. 66 Street Tel. EN 1-4551

Čia Jūs gausite įvairiausią vyną, alų ir geriausius mėsos produktus.

Kreipkitės į mus ir būsit patenkinti.

DIRVA

— THE FIELD —

Established in 1915
6907 Superior Avenue
Cleveland 3, Ohio
Henderson 1-6344

Prenumerata metams: \$10.00 • Laikraštis išeina tris kartus savaitėje: pirmadieniais, trečiadieniais ir penktadieniais, išskyrus šventes.

Redaguoja: B. Gaidžiūnas, V. Gedgaudas ir J. Palukaitis
Redakcinė kolegija sudaro: P. Bastys, E. Čekienė, R. Mieželis, V. Rastenis ir St. Santvaras.

Lithuanian Newspaper • Issued in Cleveland every Mon., Wed., and Fri. except in case of Holidays • Published by American Lithuanian Press Radio Ass'n VILTIS, Inc. (Non-profit) • Editor-in-chief: B. Gaidžiūnas • Subscription per year: \$10.00. Single copy 10 cents • Second Class Postage Paid at Cleveland, Ohio.

Sunkus 1960 metų palikimas

Šie metai prasidėjo būdinga tarptautinei padėčiai apraška: kalba net apie atominių ginklų panaudojimą komunistiniam veržimuisi Laose sulaikyti. Bet ir ten, kaip daug kas turi pagrindo galvoti, gali tik pasikartoti nauji korėjiški "pasivaikščiėjimai". Tai reiškia, kad bus kariaujama tik iš svetur atėjusias komunistines jėgas atmušti, bet ne pačius komunizmo plėtimu lizdus sunaikinti.

Žinoma, toks kariavimo būdas tik atsiradusią bėdą nustumia. Kita kalba būtų, jei būtų ryžtasi iš pagrindų reikalus tvarkyti. Bet kaip tai padarysi, jei vakariečių stovykloje nėra sutarimo. Jei dar amerikiečiai šiuo atveju būtų linkę griežčiau reikalus tvarkyti, tai anglai, ir savųjų bėdų prispausti prancūzai, abejoja ar iš viso verta dėl to kariauti. O kada komunistai žino tokią įprastinį vakariečių tūpčiojimą, tai ir organizuoja naujus grobimų židinius ir židinėlius. Juk iš kiekvieno tokio naujo sukurstyto židinio jie vis parsinešė laimėjimų. Tat kodėl jiems nepabandyti savo rubežių gaires į vakariečių pusę iš naujo perkelti?

Nors mums ir labai nemalonūs, bet būdingi buvo prezidento Eisenhowerio ir prezidentu išrinkto Kennedy Naujų metų linkėjimai per Laisvosios Europos radiją, bet juos verta žinoti. Jei prezidentu išrinktas Kennedy tik blankiai pakalbėjo apie tų kraštų troškimus, tai prezidentas Eisenhoweris konkrečiau paminėjo kraštus, kurių laisvės troškinį JAV supranta. Ir tų paminėtų kraštų tarpe nebuvo nei Lietuvos, nei Latvijos ir Estijos. Tebuvo prisiminta tik Čekoslovakija, Lenkija, Vengrija, Bulgarija ir Rumunija. Atseit, tik tos valstybės, į kurias Laisvosios Europos radijas ir kalba.

Reikia manyti, kad mūsų vadovaujantieji veiksniai pabandys išsiaiškinti, ar tai tokia sveikinimą rašiusio politika, ar paties prezidento Eisenhowerio toks nusistatymas?

Mums, kaip ir visiems šio krašto gyventojams, nemažai rūpi reiškiniai, kurie vystosi Kuboje ir visoje Pietų Amerikoje. Tos visos revoliucijos ir sukilimai yra ne kas kitas, kaip komunistinių jėgų bandymas į savo rankas valdžią pagrobti, o nepasisekus — naujus komunizmo kankinius išsiauginti.

Ir vienu ir kitu atveju Maskvai ne taip daug kaštuoja. Tik agitatorių paruošimas ir ginklų pasiuntimas. O kraują tegul jie patys lieja. Bet kai ateis patogus laikas ir valdžią jie pagrobs, tada tiems komunizmo kankiniams Maskva jau žinos kokius įsakymus duoti: buržuazinius nacionalistus naikinti ir liaudies demokratijas skelbti...

Pradėdami 1961 metus ir sverdami senųjų palikimą, negalime užmiršti, kad ir praėjusiais metais, nieko nebuvo padaryta pavergtų tautų laisvinimui. Tų tautų laisvinimui, kurios į Maskvos kolonialinę vergiją pateko Antrojo pasaulinio karo grobimuose.

Be vieno kito šventinio ir rinkiminio pažado, nieko nesulaukėme. O krašte rusai visu platumu ir gilumu vykdė dvasinių ir materialinių mūsų tautos turtų plėšimą. Jei iš Lietuvos, brutalių ir masinių areštų pagalba žmonių netrėmė, tai "savanorišku" vežimu ir toliau iš Lietuvos žmones siuntė į plėšinines žemes ir pramonę anapus Uralo. Vežė, kad jie ten "plačiosios tėvynės laukus pamiltų ir ten panortų pastoviai apsigyventi"... kaip rašė jų laikraščiuose.

O jau Lietuvos materialinių turtų plėšimas, kaip sakoma, ėjo abiem rankom. Iki šiol Maskva iš Lietuvos jau bus pagrobusi virš dviejų bilijonų rublių. Tai suma, kuri Lietuvos žmones nuskurdino ir garantavo ilgąmetį atsilikimą.

Taigi 1960 metų palikimas tikrai sunkus. Ir nėra vilties, kad jis būtų geresnis nei 1961 metais. Vakarai tebėra pavargę. Didieji vadai, į kuriuos mūsų akys nukreiptos, tik po savo kiemus tėsidauro. O Maskva iš vieno puolimo eina į kitą. Tuo tarpu Vakarai nesutaria, vietoj tebetūpčioja ir tuo komunistų naujus grobimo apetitus augina.

B. G.

DARBININKO APETITAS KONKRETYBEMS

Darbininko redakcija, gavusi visiškai konkrečius atsakymus į jos pirma sustatytus klausimus, pareiškė norą į dar daugiau konkretybių. Cituodama žodžius: "kuriems rūpėjo, kad Lietuvos pasiuntinybė Washingtonė nebūtų nusmerkta iki begalybės pasilikti su provizoriumo iškaba ir kuriems rūpėjo, kad jos vadovavi-

mas būtų kompetentingesnėse rankose", D. redakcija stato dar du klausimus: 1) kas yra tie, kurie darė pastangų nuimti tą provizoriumo iškabą, 2) kas yra tos kompetentingosios rankos? Nesunku pastebėti, jog tai klausimai, nutaikyti kreipti kalbą į visai kitą temą nuo pradinės Lietuvos protekcijų įieškojimą ne

valstybiniais, o grupiniais bei asmenais tikslais ir per kanalus, susijusius su religija. Bet tebūnie ir tie klausimai atsakyti taip konkrečiai, kaip įmanoma.

1) Aš kalbėjau apie tuos, kuriems rūpėjo provizoriumo iškabos nusikratymas nuo Lietuvos pasiuntinybės, o D. redakcija jau klausia "kas yra tie, kurie darė pastangų"... Rūpėjimas ir pastangų darymas, man regis, yra labai skirtingi dalykai. Manau, kad konkrečių pastangų tam turėjo daryti visų pirma min. S. Lozoraitis, kaip L. Dipl. Tarnybos galva o paskui p. Kajeckas, kaip likęs laikinai eiti pasiuntinybės vedėjo pareigas. Kiek žinoma, antrasis, tačiau, darė žygių visų pirma tik pats tose pareigose pasilikti, nors ir su "amžina" provizoriumo iškaba, o pirmasis nepajėgė ar nesiryžo reikalą tinkamiau patvarkyti. Antrajam padėjo, o pirmajam kliudė protekcijos, apie kurias jau esam kalbėję.

2) Kalbėdamas apie kompetentingas rankas Lietuvos pasiuntinybei Washingtonė vadovauti, aš turiu galvoje arba patį L. Dipl. Šefą, arba jo (o ne atsitiktinumo ar, sakysim, kokio ne Lietuvos pareigūno) parinktą ir paskirtą asmenį iš L. Dipl. Tarnybos pareigūnų. L. D. aktas akceptuotas Valst. Departamente, savaime panaikintų provizoriumo iškabą.

Dėl kitų D. redakcijos samprotavimų tiek tepriduriu:

1) Suprantama, kad protekcijų reikalu nesikreipia ištisi sluogsniai, o greičiau vienas asmuo. D. redakcijos pageidaujamas to asmens pasiaiškinimas dabar nieko nebepakeistų, nes kaip jis busiaiškinys, vistiek jo žygiai buvo sutampačio grupinio ir asmeninio intereso gynimas. To gynimo rezultatu yra patenkintas katalikiškuju vadinamasis mūsų visuomenės sluogsnis. Net ir pati D. redakcija dabar tą pasitenkinimą patvirtina, sakydama, kad tie protekcijos ieškojimo tikslai jai neatrodo nei blogi, nei Lietuvai nenaudingi, ir kad esą gerai, jei "asmeninė padėtis Washingtonė sustiprėjo". Negrupinis lietuvių tikslas, mano nuomone, turėjo būti ne kad kieno nors asmeninė padėtis Washingtonė sustiprėtų, bet kad sutvirtėtų Lietuvos atstovavimas ir kad nuo to atstovavimo nukristų laikinumo iškaba. Deja, atstovavimas liko nesutvirtintas (antrinės vietos užpildymas reikalo, jei ir negadina, tai nei netaiso), ir pasiliko laikinumo iškaba, kurios neturi nei Latvijos, nei Estijos pasiuntinybės. Asmeninis ir drauge grupinis interesas tapo apgintas valstybės intereso sąskaiton.

2) D. red. teigia: "Jei inž. Rudis lankėsi pas valdininką, tai ne dėl to, kad jis katalikas, kaip skelbia V. Rastenis, bet manome, dėl to, kad savo pareigom jis susijęs su atstovybe".

Taigi, kad ne. Protekcijos siekia aplinkinių kelių, per valdininką, neturėjusį tiesioginės kompetencijos pasiuntinybės reikale, o galėjusį tik padaryti įtakos, kad kompetentingose vietose reikalai susiklostytų pagal prašytojų pageidavimą. Darbininko redakcija mano, kad katalikybė čia neturėjusi reikšmės, o aš turiu gana nemažą pagrindą manyti, kad tokio pobūdžio patarnavimus valdininkas vargu ryžosi daryti vien dėl prašytojų gražių akių, ir kad čia norėta padėti ir didesniai reikalui, būtent, Amerikos lietuvių katalikų autoritetui pakelti. Na, o jei aš klyčiau, jei D. redakcija būtų teisi, t. y., jeigu kalbamieji dalykai būtų dėjęsi grynai asmeniais motyvais, tai reikalas atrodytų dar blogiau.

3) Dėl D. red. pareiškimo, esą "ir tautininkų organizacijai nereikia priskirti atsakomybės ir mokinų tų žmonių, kurie daro panašios rūšies žygius", yra pažymėtina, kad panašios rūšies žygių niekas iš tautininkų nedaro.

V. Rastenis,
N.Y.

1964 M. PARODYS, KAIP ATLIKU UŽDAVINĮ

Dirvos kai kurie skaitytojai paskutiniu metu vis paaimanuoją, kad Kennedy išrinktas visokių neiškių grupių (įskaitant komunistus) balsais ir neturėdamas pilno tautos mandato, turės būti atsargus ir ne per daug ekstravagantiškas savo kraštutinių reformų pravedime ir t.t.

Aš būčiau labiau linkęs sutikti

Šv. Petro lietuvių parapijos So. Bostone choras ruošiasi atžymėti savo 50 metų gyvavimo sukaktį didingu koncertu, kuriame dalyvaus choras, Melrose orkestras ir solistai Stasys Baras, Dana Stankaitytė ir Jonas Vaznelis. Nuotraukoje koncertui rengti komisija: muzikas Jeronimas Kačinskas, kun. Jonas Ziuromskis ir Henrikas Čapas.

JEI IKI KOVO 15 UŽSIREGISTRUOS 25 STUDENTAI

Mieli kolegos! Visi mes esame paskendę savo studijose. Vieni iš mūsų studijuoja techniką, kiti gamtos mokslus, treči humanitarinius mokslus. Bet, ar daug kas jaučia pareigą pastudijuoti lietuvių kalbą, istoriją, literatūrą? Mes jau spėjome paskaityti Hemingvėjo, Sandburgo kūrinius, bet ar mes žinome ką nors apie Čiurlionį, Maironį, Kudirką?

Mūsų tautos kančios jaudina svetimuosius. J. A. V. Kongreso atstovai ne kartą yra pareiškę Kongrese protestą prieš raudonąją siaubą, kankinantį mūsų tautą. O mes, jaunieji, ką mes darome palengvinti kančias mūsų brolių?

Senesnioji mūsų karta šią dieną vadovauja lietuviškai spaudai, dirba mokyklose, organizacijose, Lietuvos vadavimo judėjime. Bet jie neamžini. Kas pavaduos juos? Juk tai mūsų pareiga. Bet ar mes esame tam darbui pasiruošę? Ar mes mokame savo mintis reikšti gražia lietuviška kalba? Ar turim pakankamai šiam reikalui žinių?

Mūsų pareiga yra pažinti mūsų tautos praeitį, literatūrą, o ypačiai gražią lietuvišką kalbą. Kas mums šiame reikale gali padėti?

Fordhamo universitetetris vasaras veikė lituanistikos institutas. Lituanistika buvo traktuojama lygiai su kitais dalykais. Tačiau peritą vasarą jau nesusidarė reikalingo studentų minimumo -- 25, ir lituanistikos semestro nebuvo.

Mieli kolegos! Ar tai ne mūsų apsilėidimas? Kiekvienas turi jausti pareigą paskirti vieną ar dvi vasaras lituanistikos studijoms. Pereitos vasaros klaidą turime atitaisyti šią vasarą. Tebūna ne 25 studentai, bet 125.

Lituanistikos instituto vadovybė -- kun. prof. Vl. Jaskevičius ir prof. A. Vasyus pažadėjo mums suorganizuoti vasaros lituanistikos studijas, jei iki kovo 15 užsiregistruos bent 25 studentai. Sukruskime visi; parodykime, kad jaunystė viską nugali. Nedelskime. Užsiregistruokime, kad vadovybė galėtų organizuoti lektorius, rūpintis biblioteka ir kitomis priemonėmis.

Užsiregistruoti galima laišku, kartu pridėdami registracijos mokestį \$36. Jei semestras neįvyktų, pinigai bus gražinti. Va-

su Reporter Magazine išvedžiojimai, kad Kennedy būdamas išrinktas per "fuchną", vien tik laimingų sutapimų pasiskirsčius balsams reikiamaiais kiekiais, neturės jaustis bet kam atsakingas. Tokiu pat sutapimu ir Nixonas galėjo būti lengvai išrinktas, nes didžioji balsuotojų masė, atrodo, neturėjo bet kokio tvirto nusistatymo už kurį kandidatą balsuoti.

Ši laisvė veikti Kennedžiui uždėda tik pareigą gerai atlikti savo užduotį, nes tik nuo jo vieno priklausys pagrindiniai politiniai sprendimai. 1964 - tieji metai parodys kaip jis atliko tą uždavinį.

V.V.,
Chicago

dovybė prižadėjo rūpintis stipendijomis už mokslą sumokėti, kaip kad buvo anksčiau.

Kreipkitės šiuo adresu: Lithuanian Program, Fordham University, New York 58, N. Y.

Judita Audėnaitė: N. Y. Sk., Lietuvių Studentų Sąjungos sekretorė;

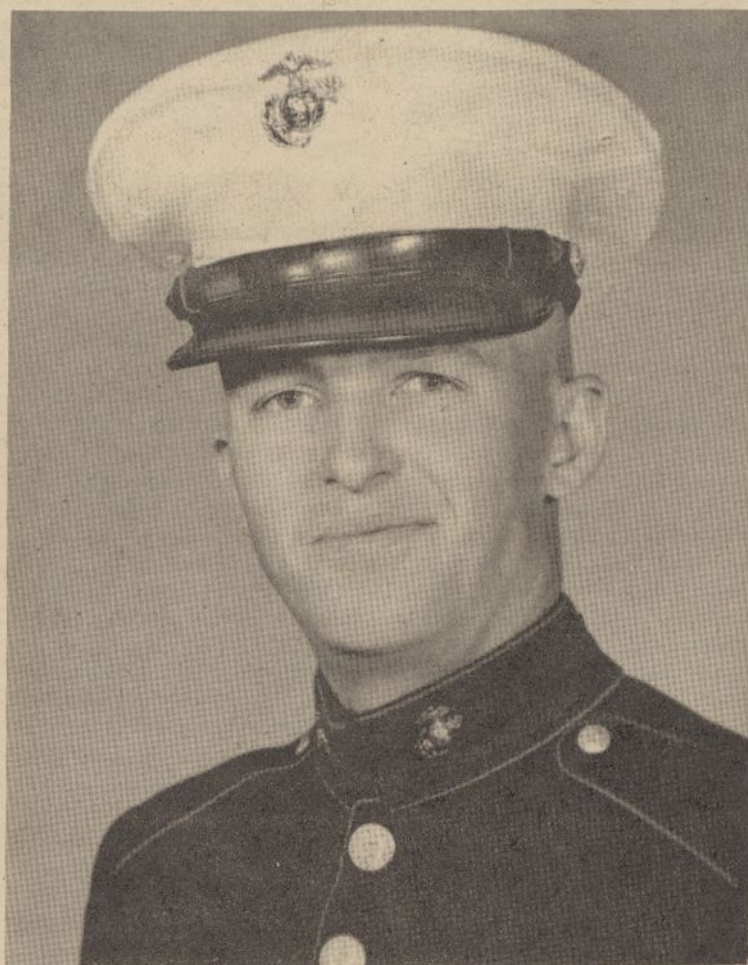
Gediminas Naujokaitis: N. Y. Sk., Studentų Ateitininkų pirmininkas;

Jonas Mačiūnas: N. Y. Sk., Studentų Santaros pirmininkas;

Daiva Audėnaitė: N. Y. Sk., Studentų Santaros sekretorė; Jurgis Birutis: N. Y. Sk., Akademikų Skautų pirmininkas; Algis Šetikas: N. Y. Korp Vytis sekretorius;

Antanas Smetona: N. Y. Sk., Neo-Lithuanų pirmininkas; Milda Sperauskenė: N. Y. Sk., Neo-Lithuanų sekretorė;

Kazys Norkeliūnas: Fordhamo Lietuvių Studentų atstovas;

Šiuo metu tarnaujantis marinių dalinyje Paris Islande clevelandietis Arėjas J. Natkevičius, siunčia savo bičiuliams geriausius linkėjimus Naujiesiems metams.

DIRVA

6907 Superior Ave.,
CLEVELAND 3, Ohio

PRADĖKITE SIŪSTI DIRVĄ

Kam

Kur

Susipažinti šešius numerius ☐

Už metus — \$8.00 ☐

Už 6 mėnesius — \$5.00 ☐

(Pažymėkite atitinkame lankelyje savo užsakymą ir pridėkite atitinkamą mokestį, jei užsakote sau ar kaip dovaną).

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

LIETUVIŠKOSIOS KULTŪROS SUSITIKIMAS SU AMERIKIETIŠKAJA

Dr. Antanas Musteikis

Dažnai pakritikuojame amerikietišką kultūrą ir pasididžiuojame savąja. Tik kritikuodami ne visad įsigilinam į pastebimus skirtumus ir jų svorio nepasveriname.

Tuo klausimu įdomų rašinį paskelbė Dr. Antanas Musteikis Aidų žurnalo gruodžio mėn. numeryje. Jį čia ir perspausdiname. RED.

Amerikiečių "gyvenimo būdas", arba kultūra plačiąja prasme, yra susilaukęs daugelio pastabų, kritikos ir studijų nuo pat JAV kūrimosi ligi šių laikų. Europiečių etnocentriškumas dažnai nuvertindavo kultūras, kurios nepriklausė Vakarų Europai. Aš gerai atsimenu savo gimnazijos literatūros mokytoją, kuris tikino, jog nesą amerikiečių tautos nei kultūros. O jis buvo stiprus liuanistas ir gabus mokytojas. Bijau, kad dar ir dabar mūsų vad, tremties vyresniojoje kartoje gali būti daug stiprių ir gabių lietuvių, kurie, nežinodami, kas yra tauta ir kultūra, neatras sau tinkamos vietos svetimybėje ir neatliks jokios misijos, kuri pagelbėtų išlaikyti lietuvišką kultūrą antroje ar trečiojoje kartoje.

Jeigu jau nelengva rašyti apie amerikiečių kultūrą, tai tik todėl kad apie ją yra per daug prirašyta: besirenkant šaltinius, galima pasiklysti. Blogiau kalbėti apie lietuvių kultūrą, kuri yra tik pradėta nagrinėti. Tad ir lietuviškosios kultūros susitikimas su amerikietiška šia proga bus sekamas daugiau pagal amerikoniškų studijų rėmus. Bandysime iškelti charakteringuosius amerikiečių kultūros vertybių pavidalus (paterns) ir pajieškoti lietuviškų atitikmenų.

Dvi pastabos tenka padaryti dar prieš kultūrų palyginimą. Pirmą, kultūrinių vertybių pavidalai, sistemos, ar temos, sudaro tik vieną pagrindinių kultūros dalių, bet jokių būdų nepretenduoja į pilną kultūros atskleidimą. Antra, kalbėti apilai apie amerikiečių ar lietuvių kultūrą yra rizikingas uždavinys, nes pirmojoje yra dar bent šešetas ryškesnių kultūros regionų, skirtingų vienas nuo kito, o antrojoje yra bent keturi būdingi plotai -- augščiau, žemiau, dūkai ir suvalkiečiai -- turį savitus kultūros bruožus. Tačiau kultūrinių vertybių pavidalų pažiūriu yra galima rasti bendros žymės, apjungiančios paskirų kultūrų daugumų narių poelgius, sąmoningai praleidžiant smulkesnes vienių ir kitų skirtības. Šia prasme yra įmanomas dviejų kultūrų palyginimas.

Netenka abejoti, kad amerikiečių ir lietuvių vertybių pavidalai yra skirtingi. Čia pateiksimdešimt jų porų, pirmu žodžiu apibūdinami amerikietiška kultūra, o antruoju -- lietuviška.

1. EKONOMISTAS -- INTELIGENTAS

Amerikiečių kultūroje dominuoja ekonominė institucija, dažnai įsiverždama į kitų institucijų ribas. Linkolnas yra šios kultūros herojus: "taupus, sunkiai

dirbas, trokštąs žinių, ambicingas, ginas eilinio žmogaus teises, nepaprastai gabus visokiomis progomis kopti karjeros laiptais į pasisekimą -- nuo žemiausio juodadarbio ligi garbingų pirklio ir teisininko augštybių"... Turtas bei pinigai yra vienas pagrindinių, nei ne pats esmingiausias, socialinio statuso pažymys. Laimė žmogui gali padėti iškilti, bet svarbiausias dalykas yra paties žmogaus pasitangos prasimušti kitų biznio varžovų tarpe. Šioje kovoje laikomasi biznio taisyklių, ir moralės dėsniams neturi trukdyti ekonominės sistemos. Nors priemonės prasimušti yra labai lanksčios, amerikiečių herojai vis dėlto privalo būti ar atrodyti esą padorūs, garbingi bei moralūs žmonės.

Lietuvių kultūroje švietimas atrodo esąs centrinė institucija. Atstatant Lietuvos nepriklausomybę, buvo reikalinga daugelio mokytojų žmonių administracijos, švietimo ir kitų sričių tarnautojų tinklui plėsti bei specifinti. Mokslinimasis padaro žmogų inteligentų, kuris privalo būti kurybingas literatūroje bei mene, filosofijoje ar moksle, ir savo žinias bei sugebėjimus privalo mokėti pritaikyti masėje, kurios turi būti keliamos "augštesnės kultūros lygį". Ekonominis aspektas, kaip žinome, buvo susijęs su inteligentinėmis profesijomis bei užsiėmimais: profesoriais, rašytojais, menininkais, filosofais gaudavo daug didesnį atlyginimą nei eiliniai darbininkai, ir jie buvo vadinami tautos vadovais.

2. DARBAS -- KŪRYBA

Anglosaksų posakis "laikas -- pinigai" reiškia darbo svorį bei atlyginimą, ne vien pinigų svarbą. Kolonistų įsikuridinimas, naujame pasaulyje pareikalavo daug kietų pastangų ir ištvermės, ir geriausias išlikimo leidas pasidarė darbas. Antra vertus, krikščionių protestantų grupės vežiavo se ekonominio darbo vaisiuose: žiūrėjo Dievo malonę. Tai buvo ženklas, kad Dievas taip prakutusius žmones laiko savo išrinktais (predestinacijos dogma). Pralobimu tad žmonės galėjo sau įrodyti, jog būsią išganyti kitame pasaulyje. Štai kodėl amerikiečiai, sakoma, nuolat eina ir eina "iš namų į darbą".

Lietuvių kultūroje ryškus juodo ir balto darbo išskyrimas, paveldėtas iš bajoriškų tradicijų, yra susijęs su inteligento paskirtimi. Kūrėjas privalo turėti daugiau laiko mąstyti, planuoti, vadovauti, medituoti. O techniniai personalas privalėjo vykdyti inteligento numatytus uždavinius bei konkretų darbą atlikti. Daž-

nas pareigūnas Lietuvoje nemo-kėjo rašyti mašinėle (tam buvo sekretorė) ir nevairavo automobilio (tam buvo šoferis), jei jis buvo priskirtas tarnybai. Jeigu amerikietis beveik negalvojęs stversis darbo ir gal tik vėliau pagalvos apie pasekmes, tai lietuvis pirma rimtai ir gal ilgokai pasvarstys ir tik tada ims "kalnus versti". Lietuvių darbštumas yra paliudytas ne tik nepriklausomos Lietuvos pažangos, bet ir dabartinės okupuotos Lietuvos sąlygose, ypač inteligentinėse apraiškose.

3. PRAKTIŠKUMAS -- ABSTRAKTIŠKUMAS

W. James ir J. Dewey, didieji amerikiečių intelektualai 20 a. sąvartojepabrėždami pragmatizmą, utilitarizmą bei praktiškumą, nieko naujo neįnešė į amerikiečių kultūrą, o tik patvirtino ir pagilino šimtmečiais susikristalizavusias "naujojo pasaulio" tendencijas. Amerikiečiai ypatingai vertina darbo našumą, prisitaikymą, technologinį išradinumą, uždavinio įvykdumą, numatomus rezultatus. Antra vertus, jie yra ypatingai jautrūs tokiems epitetams kaip "atsilikęs", "nenašus", "nenaudingas".

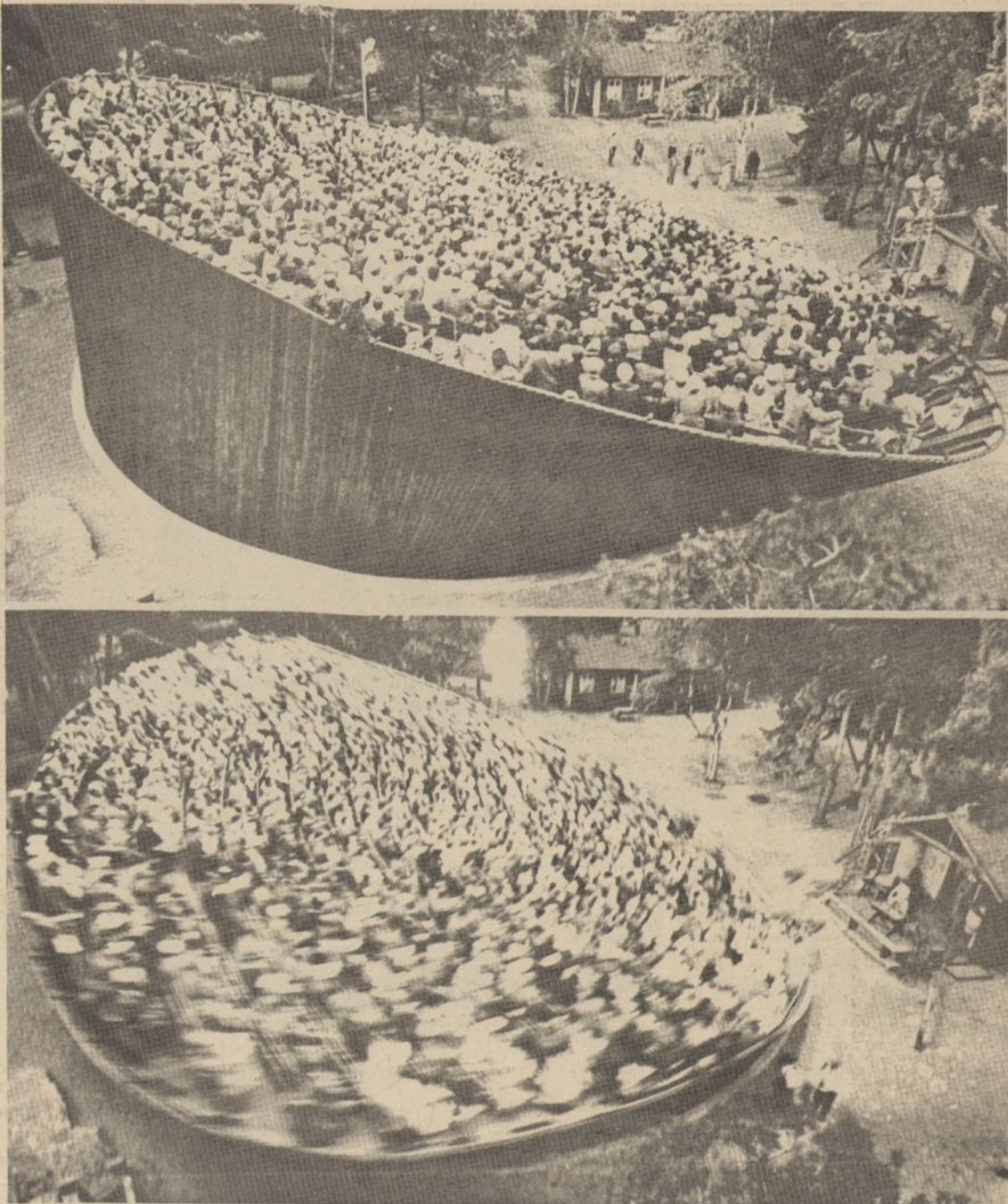
Lietuviai, beveik nepaveikti pramonės revoliucijos ir pagrindžiai išlikę žemdirbiais, nepabrėžė gamtos apvaldymo technologijos, o linko į estetiką (liaudies menas), kontempliaciją (kaimo pasakoriai, filosofai), misti-cizmą (lietuvių susigyvenimas su gamta) bei rūpestį antgamtinio gyvenimo. Technologiniai pagerinimai, jų nuomone, yra trum-palaikiai, praeina dalykai, o grožis, mąstymai, socialūs bendravimas yra ilgalaikiai, neišsenkanti žmogiškosios asmenybės šaltiniai, giliau įprasminą žmogaus gyvenimą šioje "ašarų pakalnėje". Yra kitas dalykas, ar tas grožio supratimas nebuvo primityvus ir ar jų filosofija nebuvo šurkšti. To paties primityvumo ir šurkštumo galima užtikti ir amerikiečių praktiškume. Savo ruožtu amerikiečių kasdienis praktiškumas veda į ryškesnį bei pilnesnį gyvenimą dabartyje, kai lietuvių atitrauktos nuo realybės bei pakeltos mintys labiau koncentruojasi į šviesesnės ateities perspektyvas.

4. KITIMAS -- PASTOVUMAS

Amerikiečių tikėjimas progresu, išplaukęs iš trumpo nepriklausomos tautos gyvenimo laikotarpio ir paremtas akivaizdžiais technologiniais laimėjimais, skatina keisti visa, kas buvo vakar naudota, ir laukti naujų išradimų rytoj, kurie bus geresni už šiandieninius. Amerikiečiai bijosi tokių apibūdinimų, kaip "atgyvenęs", "atžagareivus" ir kt. Čia įtaigojo ir apšvietimo amžiaus bei Darvino evoliucijos idėjos, sutapindamos kitimą su progresu ir geriu: tai savo ruožtu turėjo pateisinti ekonominių ir technologinių sričių plėtotę. Lietuvių istorinė patirtis prieštaravo optimistinei progreso raidai. Didinga viduramžių valstybė vėliau vaidino podukros vaidmenį sąjungoje su lenkais ar tarnaitės vaidmenį rusų okupacijoj. Lietuvos "auksinis amžius" spindėjo praity, ir valstybingumo atžvilgiu negalima buvo tikėtis atgauti bei išlaikyti tai, kuo Lietuvos didybė rėmėsi praity. Antra vertus, liaudies kūryba, palyginama su kitų kraštų liaudies sugebėjimais, atrodė didesnį augštumą nei naujų laikų lietuvių individualus menas, palygintas su to pat laikų Vakarų Europos menu. Ir aplamai abstrakti pasireiškimų plotmė, atsietą nuo technologinių naujybių, tad išlaikyti tai, kas yra pastoviai vertinga, tapo daugiau ar mažiau dominuojama lietuvių kultūrine tema.

5. CIVILIZACIJA -- KULTŪRA

Amerikiečių "gyvenimo lygis" yra vienas iš augštesniųjų, jei ne pats augštesiausias, pasaulyje. Dėsnis pirma gyventi, o paskui filosofuoti yra taip perkeistas, kad filosofijai beveik visai neliiko laiko. Materialiniai patogumai ir hedonistinių poreikių patenkinimas yra kiekvieno eilinio amerikiečio būtinybė. Kinai, televizija ir literatūros best-

Suomijoje praėjusią vasarą buvo išbandytas naujoviškas teatras: vietoj dekoracijų keitimo, publika, atsistodusi kubilo formos "salėje", pasisuka reikiamos dekoracijos kryptimi. Nuotraukoje (viršuje) vaidinimo ir (apačioje) "keičiant dekoraciją"... publika pergyvena "jūros ligą".

seleriai dažniausiai rodo bei vaizduoja gyvenimą su happy endu, pasiekiamu materialinių gėrybių pagalba. Amerikiečiai savo kultūrą matuoja technologiniais išradimais, pragyvenimo lygiu, ekonomine pažega, kai tuo tarpu europiečiai yra linkę visa tai vadinti civilizacijos atributais, jokių būdų neatstojančiais "tikrosios kultūros" vertybių.

Lietuviai save tapatina su Vakarų Europos kultūros nešėjais ir pabrėžia "augštojo tono" kultūrą, susijusią su rinktine kūryba literatūroje bei mene, moksle ir filosofijoje. Koncertų, operų ir dramų lankymas buvo kultūringo žmogaus pažymiai, o mažoji scena privalėjo vegetuoti. Kultūra yra suvokiama kaip žmogaus dvasios apraiška, pastatyti prieš civilizaciją. Ne "masės" turi nustatyti gyvenimo bei meno stilių, o "kultūrinis elitas".

6. RACIONALIŠKUMAS -- TRADICIŠKUMAS

Technologijos pažanga bei amerikiečių suvoktas progresas yra ryškiai susijęs su racionaliu priėjimu prie aplinkos, kurią reikia apvaldyti. Daugelis Amerikos intelektualų rodo tendencijos taip tikėti mokslu, kad dažnu atveju jis gali visiškai išstumti religiją bei filosofiją ir užimti jų vietą. Žmonių masėse gi reklama, tikrai ar tariamai paremta mokslo dėsniais ar vad. "revoliuciniu (mokslo) principu", yra pati efektingiausia vartotojuose. Mokslas čia, beje, suprantamas tikslinių bei griežtųjų disciplinų prasme.

Lietuvių kultūrinė linkmė, pabrėžiant dvasinį kultūros pradą ir amžinas vertybes, rūpinasi daugiau nektinamomis mokslo bei pažinimo tiesomis, bet ne inžinierių civilizacija. Štai kodėl inteligentai pirmiausia yra tie, kurie gilinaisi į humanitarines bei socialines problemas. Atitinkamai ir amerikiečių mokykla ruošia pirmiausiai specialistą, pragmatinių sričių žinovą, kai lietuviškoji mokykla ugdo pirmiausia pilnutines asmenybes bei jų kūrybinius polėkius.

7. LAISVĖ -- TVARKA

Laisvė, palydima individualizmu, lygybės bei demokratijos, yra viena ryškiausių amerikiečių kultūros temų. Laisvė aplamai ar sąžinės, spaudos, susirinkimų bei žodžio laisvė specifiskai yra pagrindinės amerikiečių išorinės dorybės, kartojamos konstitucijoj bei realiam gyvenime kiekviena proga. Pag-

rindžiai Amerikos revoliucija reiškė išsilaisvinimą iš anglų ekonominių, politinių ar net religinių varžtų, nors kultūrinio laisvės aplamai nebuvo. Ir iškovoję nepriklausomybę, JAV piliečiai nepakeitė savo pažiūrų į valdžią bei autoritetą: pirmąją nepasitikėjo, antrojo nepakentė. Kitas dalykas tačiau, jei ta pati prievarta išplaukia iš privačių rankų -- biznierių ar biznio korporacijų. Pagal laissez faire principą teoriškai tai negalėjo pažeisti žmogaus laisvės... O dažno europiečio akys taip suprasta laisvė ir autoriteto nepaisymas, kur vaikai, taip sakant, moko tėvus poelgio normų ir nepilnamečių gaujos laisvos iniciatyvos vardu pasirodžia nusikaltėlių gyvenimui, yra greičiau vadinama netvarka, o ne laisve.

Laisvė yra brangiausias visų tautų turtas, tik lietuvių jos labai nenorėtų atsisakyti ir tvarkos. Karinė viduramžių Lietuva rėmėsi gera organizacija, susiklausymu ir tvarka. Masės žmonių, ilgainiui atsidūrę baudžiauninkų vaidmeny, pakentė daug prievartos vad. tvarkos sąskaita. Konservatyvūs žemdirbiai mažai tesiskundė švelnia autoriteto režimo doze netgi Nepriklausomybės laikotarpy ir įvertino laisvę religinėje, švietimo, ekonominėje, šeimyninėje ir pramogų srityse. Autoriteto bei

tvarkos svarba buvo stipriai remiama lietuvių visuomenės išsiskaidymo į inteligentiją ir "liaudį". Nors niekas pasaulio nežino bendruomenės, kuri skelbtų absoliutinę laisvę, lietuvių kultūra pabrėžia tvarkingą laisvę daugiau nei amerikietiškoji. Šia prasme ir lietuvių priemonės įvairiems tikslams siekti privalo būti tvarkingesnės, normalios visuomenės išdava.

8. INDIVIDAS -- BENDRUOMENĖ

Laisvė amerikiečių kultūroje yra suvokiama pirmiausia kaip asmens nepriklausomybė, kurio pasireiškimai nėra varžomi visuomenės ar valdžios; jis esąs atsakingas (sau pačiam) ir turįs laisvę savo teises panaudoti, kur tinkamas. Individas (asmenybės plėtotė) yra pats sau tikslas, bet neturi būti naudojamas kaip priemonė kokiems nors visuomenės tikslams pasiekti. Ši visuomenės varžtų grėsmė praktikoje yra išvirstusi į dažną individo užmačių grėsmę, kai veržlus asmuo "paima įstatymą į savo rankas", o šurkštus individualizmo (rugged individualism) teise bando kitus panaudoti savo reikalams, lyg ir tęsdamas istorinės Amerikos pasienio sąlygų tradicijas.

Lietuvos individualizmas yra (Nukelta į 6 psl.)

AR JAU ĮSIGIJAI ALMA MATER?

Tai knyga, kuri turi būti kiekvieno lietuvių šeimoje. Ypač jaunimas ją turi perskaityti. Iš įdomaus pasakojimo apie studentų gyvenimą ir mokslą Nepriklausomoje Lietuvoje, jie giliau pažins savo kraštą ir savo žmones.

Rašytojas R. Spalis moka pasakoti traukiančią kūrybos jėga. Todėl visi grožinės literatūros mėgėjai įsigydami Alma Mater, tikrai praturtins savo bibliotekas.

Užsisakydami Alma Mater naudokitės šia atkarpa:

DIRVA
6907 Superior Ave.,
Cleveland 3, Ohio.

Siunčiu \$5.00 ir prašau man išsiųsti R. Spalio naują knygą "Alma Mater".

Užsakytojas:

(Vardas, pavardė)

(Adresas)

Did you Pay YOURSELF...Enough?

Be sure to pay yourself a large enough share of your earnings. A good approach is to pay yourself first... by depositing your savings and then working out your budget. You will soon have that margin of security and safety required for children, retirement, etc. Your dreams and your planning can be realized.

All Savings Deposited Through
JANUARY 16th

Earn 4%

from
JANUARY 1st!

SAVE SAFELY... at Three Convenient Locations

ST. CLAIR SAVINGS

813 East 185th St.
25000 Euclid Ave.,
6235 St. Clair Ave.

Būrys jaunųjų "artistų", išpildžiusių meninę programą prie Kalėdų eglutės Valančiaus šeštadieninėje mokykloje Clevelande. Nuotraukoje: Vidutė, Ligutė ir Kristina Rociūnaitės, Indrė Palūnaitė, Vidutė ir Rita Čyvaitės ir Danutė Sušinskaitė.

V. Plodžinsko nuotrauka

EAGLE STAMPS
the **MAY** co's
DOWNTOWN - PUBLIC SQUARE

REIŠKIA DAR DIDESNĮ SUTAUPYMĄ
NOW 3 BASEMENT stores
CEDAR CENTER - RIDGE AND RIDGEWOOD DRIVE

SAUSIO BALTASIS IŠPARDAVIMAS

Cannon PAKLODĖS

Gerai žinomos kokybės

žemomis Sausio Baltojo Išpardavimo kainomis...

BALTOS SPALVUOTOS DRYŽOS GĖLĖTOS

SIZE	White Muslin	Multi- Stripe	Pastel Colored	Rose-Dream Pattern
72x108"	1.99	2.49	2.49	2.49
81x99"	1.99			
81x108"	2.29	2.79	2.79	2.79
90x108"	2.69			
Twin Fitted	1.99	2.49	2.49	2.49
Full Fitted	2.29	2.79	2.79	2.79
Pillow Cases	49c	69c	69c	79c

Minkštos, liuksusinės paklodės, kurios ir dažnai plaunant išlaikys savo formą ir grožį. Pirmos rūšies ir tokiomis kainomis, kurių jūs negalite praleisti. Didelis dydžių ir raštų pasirinkimas, kiekvienam skoniui.

Paštu ir telefonu užsakymai priimami... šaukite CHerry 1-3070

BASEMENT BEDDING DEPARTMENT... THE MAY COMPANY, ALL 3 STORES

Lietuviškosios kultūros...

(Atkelta iš 5 psl.)

stiprus, tačiau bendruomeninis "jausmas" atrodo labiau dominiuojas nei individualinis. Kaimų išskirtymas į vienkiemius ekonomiškai praturtino Lietuvą, tačiau bendruomeninius santykius apardė. Vis dėlto tradicinės tautos tarnauja netik ekonominiams tikslams, kiek socialiniams: bendravimui patenkinti. Jose savitas lietuvių tautos gyvenimas, savo ar svetimų augštojo sluogsnio suvaržytas, atsiskleidžia gilesne prasme dainų, muzikos, šokių bei liaudies meno simboliais. Tam ir savaitgaliai būna panaudoti. Šia prasme varganos lietuvių gyvenimo sąlygos yra išperkamos turtingais žmogiškosios sielos pasireiškimais tautinėje bendruomenėje.

9. LYGYBĖ -- HIERARCHIJA

Amerikiečių demokratija yra pati migločiausia amerikiečių kultūros tema. Tai rėmai, kuriuose randame lygybę, laisvę, individualizmo ir kitokį turinį. Negrai ją supranta vienai, ku-kluks-kiano bendrininkai -- kitaip. Pagrindiniai demokratija reiškia formalų individo teisių lygybę, nors visiems yra žinoma turtų, jėgos, prestižo nelygybė tos pačios visuomenės nariuose. Neformalus įvairaus rango amerikiečių tarpusavio santykiai (tėvų - vaikų, mokytojų - mokinių, darbdavių - darbininkų ir t.t.) yra lygybės ženklų nužymėti, ką, pvz. ryškiausiai matome kreipiniuose, vartojant vardus be titulų ar pavardžių. Lygybė balsuoti, mokyti, prasimušti varžovų tarpe yra suvokiama kaip priešprieša hierarchinei kitų kraštų sąrangai. Išimtį sudaro didžiulės ekonominių ir politinių organizacijų sąrangos, priartėjančios prie karinio formalumo bei tikslumo.

Tik išskirtis didžiulius dvarus, nepriklausomoje Lietuvoje žmonių masės pajuto ekonominės lygybės dvelkimą. Tačiau žmonių pasireiškimo kilti ar smukti galimybės buvo ribotos, tad hierarchinei sąrangai kelias nebuvo sutrikdytas. Tik pati sąranga nebuvo uždara, nes kiekvienas eilinis krašto gyventojas, turėdamas gabumų, mokyklos pagalbą galėjo užkopti į augštesnį visuomenės klodą. Vidujinė žmonių laikysena, kaip amerikiečiuose, rodė nepažeidžiamą žmogaus vertės suvokimą, kurs prastuoli gali gretimai sustatyti su karalium ant tos pačios plotmės, kadangi visi giliaja prasme yra lygūs (prieš Dievą, savo sąžinę ar visuomenę) ir atsakingi už gerus ir blogus darbus.

10. HUMANIŠKUMAS -- GERAŠIRDIŠKUMAS

Ir amerikiečiuose ir lietuviuose humaniško tema yra labai būdinga. Amerikiečiai yra pagarsėję filantropiniais žygiais, pagalba nelaimių ištiktoms tautoms, asmeniniu malonumu bei vaišingumu. Tačiau šie vertybių pavidalai amerikiečiuose nuolat susikerta su individualistiniais kultūros vertybių pavidalais. Yra sunku tuo pat metu beatodairiškai veržtis į ekonominio prestižo viršūnę ir būti labdaringu angelu savo varganam artimui.

Geraširdiškumas buvo viena pagrindinių lietuvių pagonių ypatybių lietuvių istorijos pradžioje. Ji išliko per valstybinio kilimo ir kritimo šimtmečius ligi pastarųjų laikų, kai tūkstančiai vokiečių liudininkų paskelbė, jog ir okupuoti lietuviai, patys svetimą jungą vilkdami, dalinosi savo menkais ištekliais su svetimais tautos karo belaisviais, kurie neseniai vaidino grubų to paties krašto okupantų vaidmenį.

Aplamai amerikiečių kultūra yra mažiau tolydinė nei lietuviškoji. Pirmoji yragausė prieštaravimais ir alternatyvomis. Demokratiškieji, lygybe pasižymėję amerikiečiai kariavo prieš Hitlerio rasinę politiką ligi galutinės pergalės, tačiau savybėje jėtebetoleruoja rasinę diskriminaciją. Pastarąjį dešimtmetį jie stengėsi atsisipirti tarptautinei komunizmo subversijai, tačiau savybėje jie daug arčiau puolė didžiausią komunizmo priešą Amerikoje -- sen. J. McCarthy nei Staliną ar Chruščiovą. Dažnai amerikiečių kultūros vertybių pavidalai yra perdug nutolę nuo realių poelgių

pavidalų, kas gali prisidėti prie disintegratos asmenybės ugdymo ir visuomeninio sutrikimo. Nuotolis tarp idealo ir realybės lietuviškoje kultūroje yra mažesnis nei amerikietiškoje ir harmoningos asmenybės plėtotė lietuvių kultūroje turi puresnę dirvą.

Žinant, kas sudaro pagrindinius lietuvių kultūros vertybių pavidalus, o taip pat ir jų atikmenis amerikiečių kultūroje, yra įmanoma ir sąmoningiau saugoti tautinę kultūrą svetimybėje ir ginti ją nuo žalojančių įtakų. Nors kultūros vertybių pavidalai susikristalizavo tam tikros aplinkos sąlygojami, toji aplinka nebuvo vienintelis ar apsprendžias veiksnys, tas yra galima išlaikyti brangiuosius kultūros pavidalus ir nepalankioje ap-

linkoje. Dviejų kultūrų susitikimo -- akulturacijos dėsniai juodųjų varnų balsu pranašauja galutinę mulietuvėjimą trečiojoje kartoje, nes dominuojanti krašto kultūros nešėjų dauguma yra per didelė, kad negausi lietuvių mažuma galėtų ilgiau atsisipirti. Tačiau tikėjimas savo kultūros pranašumu gali pažeisti juodą pranašystę bent tais atvejais, kur gerai informuota lietuviškoji šeima sugebės išnaudoti pirminius, arba bendruomeninius (pastatytus priešpriešais visuomeniniams), santykius, kad norimus kultūros pavidalus perteiktų jaunosioms kartoms. Čia, žinoma, irracionalus tautinės kultūros įsisavinimas (subtilus, paslėptas, sugestivus) yra patvaresnis nei racionalus. Kiekvieni atveju tačiau tautinės misijos pasiekimas priklausys ne tiek nuo vado vo laiko ar geros valios, kiek nuo žinojimo ir įgudimo žygy, kurio jokia mokykla neparuošė.

Clevelandietės studentės Giedrė Natkevičiūtė ir Meilė Juškėnaitė Kalėdų atostogoms buvo nuskridusios į Meksiką, kur jas pasitiko ir globojo clevelandiečiai inž. A. ir B. Juodikai. Atostogautojos, ištruktusios iš šalto Clevelando, turėjo malonumo pasimaudyti garsiajame Acapulco kurorte.

BRAZILIJOS LIETUVIŲ ŽINIOS

"Mūsų Popiečių" radijo valandėlė, transliu o j a m a kas sekmadienį per S. Paulo radijo stotį "Cometą", muz. Jonui Kaseliūnui išvykus į Kolumbiją, perėmė lietuviai tėvai jezuitai. Šiuo metu jai vadovauja Tėvas Petras Daugintis, S.J.

Lapkričio 2 d. V. Zelinoje staiga mirė Jonas Bendoraitis, 58 m. amžiaus. Paliko žmoną Uršulę, sūnų Liudą, marčią Emiliją Šimonytę-Bendoraitienę ir anūkus.

Velionis buvo susipratęs lietuvis. Atvyko į Braziliją kaip karo tremtinys. Visada ir visur rėmė lietuvišką darbą. Išauklėjo savo sūnų susipratusių lietuvių.

Juozas Šlikta baigė medicinos fakultetą, Escola Paulis ta de Medicina ir gavo gydytojo diplomą. Pasižymėdamas savo gabumais jaunas gydytojas gavo Rokfelerio stipendiją vieniems metams studijų pagilinimui užsienyje.

V. Koralkevičiūtė šiais metais baigė Katalikų Universiteto medicinos fakulteto studijas Sorocaboje.

Dr. J. Basanavičiaus vardu lietuvių mokyklos globėjų ir rėmėjų būrelio dėka, lietuvių mokykla tapo atremontuota, praversta kanalizacija ir vandentekis, išcamentuotas kiemas, pastatyta pastogė bufetui ir statoma nauja mūrinė tvora ir šaligatvis.

Tokių stambių reformų ši mokykla vargiai ar būtų kada susilaukusi, jei neturėtų tokių veiklių būrelio valdybos narių, kaip P. Žarkauskas, V. Patinskas, A. Šimbelis, V. Bartkus, J. Valutis, B. Koralkevičius ir J.

Karpavičius, kurie sugebėjo pritraukti daugiau narių ir sutelkti reikalingas pinigų sumas remonto išlaidų padengimui.

Tarpininkaujant žinomam S. Paulo lietuvių patriotui Jonui Širvydui, mokyklos globėjai gavo iš "Clube das Regatas" 35 tūkstančių kruzeirų dovaną.

Pirmajame Pietų Amerikos Lietuvių Kongrese, įvykusiam gruodžio 3-5 d., Brazilijos lietuvių atstovavo agr. Aleksandras Boguslauskas.

"Estado de Sao Paulo" literatūriniam priede, gruodžio 10 d. atspauštam straipsnyje "Šetonas ir blogio problema" autorius Antonio Pinto de Carvalho pabrėžia, kad vienas reikšmingiausių ir rimčiausių ši klausimą nagrinėjančių veikalų, yra Dr. Antano Maceinos filosofinė studija "Das Geheimnis der Boesheit" išleista Herderio leidyklos 1955 m. Vokietijoje.

H. M.

VISAIŠ
APDRAUDOS
REIKALAIŠ,

kaip automašinų, gyvybės, nelaimingų atsitikimų ir gaisro, kraiptis į atstovę
**PAULINA
MOZURAITIS-BENNETT**
HI 2-4450
642 Meadow Lane Dr.
Cleveland 24

FILATELIJOS KAMPELIS

ANT. BERNOTAS

(1)

AUSTRIJA

išleido pusantro šilingo pašto ženklą paminėjimui 40 metų sukakties nuo Karintijos plebiscito. Pašto ženkle matome kalnuotą Karintijos vaizdą su Griffen pilimi ir apylinkėmis.

Karintija (vok. Kaernten) yra pietinė Austrijos provincija Jugoslavijos ir Italijos pasienyje. Provincijos sostinė -- Klagenfurto miestas.

Karintijoje tęsiasi rytinės Alpių kalnų šakos, daug puikių slėnių ir miškų. Didžiausia krašto upė Drava. Kalnuose iškasama metalų ir mineralų. Dėl puikios gamtos labai mėgiama turistų. Senovėje Karintija priklausė romėnams, o buvo apgyventa slavų kilties karintų. Vėliau čia atsikraustė bavarai, paskui valdė frankai, 1269 m. atiteko Čekijai, o 1335 m. vokiečių Habsburgų dinastijai.

Po I-o Pas. karo, sugriuvus dvilypėi Austro - Vengrijos imperijai, iš jos susikūrė nepriklausomos Čekoslovakijos, Vengrijos, Austrijos ir Jugoslavijos valstybės, o atskiri imperijos gabalai teko Lenkijai, Italijai ir Rumunijai.

Karintijos provincijoje 1920 m. rugsėjo 16 d. buvo pravestas plebiscitas, prie ko ji norėtų prisilikti: gyventojų dauguma pasisakė už Austriją.

ISPANIJA

minėdama 400 metų sukaktį nuo Floridos atradimo ir kolonizavimo, išleido 8 pašto ženklų seriją su žymių anų laikų ispanų atradėjų, keliautojų ir užkariuotojų atvaizdais. Ženkluose yra šie garsūs vyrai: Menendez de Aviles, Ponce de Leon, Hernandosa de Soto ir Cabeza de Vaca. Čia austosime prie Juan Ponce de Leon (apie 1460 -- 1521). Jis gimė San Servos vietovėje, Leon provincijoje, Ispanijoje. Kartu su Kristupu Kolumbu dalyvavo II-je Amerikos atradimo kelionėje 1493 m. Užkariavo Puerto Rico salą ir buvo jos gubernatorium nuo 1510 m.

Girdėdamas iš vietinių indėnų, kad kažkur šiaurėje yra sala, kurioje teka "jaunystės šaltinis", jis 1513 m. išplaukė ta kryptimi ir Velykų sekmadienį, kovo 27 d., pasiekė žemę netoli Šv. Jono upės žiočių. Dėl puikios gamtos atrastąją šalį pavadino La Florida (isp. Pascua Florida, "Gėlėsios Velykos").

Vėliau "salą" apiplaukė aplinkui ir pasiekė vakarinį krantą, rugsėjo mėnesį grįždamas atgal į Puerto Rico. Nuo 1515 iki 1521 m. nuolat kariavo su Puerto Rico indėnais.

1521 m., Ispanijos karaliui lei-

dus, su apie 200 naujakurių išplaukė kolonizuoti vakarinį Floridos krantą, kur susikrovė suindėnais. Laikė kautynių buvo sunkiai sužeistas ir, pasukęs į Kubą, ten greitai pasimirė. Florida buvo paskelbta Ispanijos kolonija.

Kiti ženkluose atvaizduoti vyrai prisidėjo prie tolimosnio Floridos užkariavimo ir kolonizavimo.

NAUJOJI ZELANDIJA

Š. m. Kalėdų švenčių proga išleido 2 pensų pašto ženklą su pasaulinio garso olandų dailininko Rembrandto paveikslu "Piemėnys garbina gimusį Kristų". Ženklas spalvotas ir spausdintas ant gelsvo popierio.

Rembrandt Harmensz van Rijn (1606-1669) gimė Leydene, Olandijoje. Studijavo tapybą pas garsius ano meto meisterius. 1631 m. persikėlė į Amsterdamą. Ten begyvendamas jis nutapė ir išgraviravo daugybę paveikslų, dabar randamų visuose pasaulio muziejuose ir meno galerijose. Tapė portretus, grupines scenas, religiniais ir mitologiniais motyvais paveikslus.

Nežiūrint, kad Rembrandto paveiksai dabar turi netkainojamą vertę, jis pats jokių turtų nesukrovė ir mirė skurde. Palaidotas Westerkerke prie Amsterdamo.

PORTUGALIJA

išleido 3 pašto ženklų seriją paminėjimui 400 metų sukakties

SLA 14 kuopos, Clevelande, senoji ir naujoji valdyba. Sėdi iš kairės: M. Trainauskaitė, A. Šimkūnas, M. Misčikienė, A. Praškevičius -- buvęs pirmininkas, F. Baranauskas, Stovi: V. Brazilius -- naujasis pirmininkas, J. Misčikas, M. Jonas ir F. Mackus. Trūksta M. Dundoraitės ir S. Lazdinio.

N. Baziulienės nuotrauka

nuo Evoros universiteto įsteigimo. Šis jėzuitų universitetas veikė nuo 1559 iki 1759 m. Pašto ženkluose -- universiteto herbas.

Evora yra apie 22,000 gyventojų pietinės Portugalijos miestas, 72 mylių atstume į pietryčius nuo Lisabonos, ir yra to paties vardo apygardos centras.

Evora (senovėje dar vadinta Eborā ir Liberalitas Julia) buvo įkurta apie 80 metus prieš Kristų ir buvo romėnų atramos punktas. 712 m. miestą užkariavo maurai, kurie ten pasiliko iki 1166 m.

Mieste iki mūsų dienų išliko daug senovės pastatų ir meno paminklų: romėnų statytos Dianos maldyklos griuvėsiai, maurų statybų likučiai, arkivyskupo rūmai (dabar meno galerija), romanų stiliaus katedra (1186), Šv. Pranciškaus bažnyčia (1507), karalių rūmai, Šv. Blažiejaus ermitažas iš XV amž., kuriame ir veikė sakytojas jėzuitų universitetas, ir kt.

JUNGTINĖS AMERIKOS VALSTYBĖS

išleido šiuos pašto ženklus: gruodžio 6 d. -- 4 c. su buv. Valstybės Sekretoriaus John Foster Dulles atvaizdu; gruodžio 15 d. -- 4 c. su satelitu Echo I.

CLEVELANDE ir apylinkėse

• Metinės pamaldos už a. a. Antano Smetonos vėlę įvyks sekmadienį, sausio 8 d., 10 val. Naujosios Parapijos bažnyčioje.

• Metiniame SLA 136-sios kuopos susirinkime išrinkta kuopos valdyba sekantiems metams. Pareigomis pasiskirstyta: pirmininkas -- Vl. Brazilius, vicepirmininkas -- Grincius, protokolų sekretorius -- Kalvaitis, finansų sekretorius -- Gaizutis, izdininkas -- Mikoliūnas, izdo globėjai -- Schillerienė, Sakas ir Krivickas, ir tvarkos prižiūrėtojas -- Alekna, Daktaru -- kvotėju ir toliau lieka K. Pautienis. Organizatoriai -- irgi tie patys -- ypatingų laimėjimų pr. metais pasiekęs Dailidė ir Gaizutis.

Truputį pasikeitusią valdybą -- trims naujiems nariams įžengus ir trims pareigomis pasikeitus -- nu-

matoma įvesdinti visuotiniame susirinkime sausio 15 d., 11 val. 45 min. Lietuvių salėje.

• Amerikos Lietuvių Tarybos kviečiamas atvyksta į Clevelandą ponios Mikšienės vadovaujamas Detroito Dramos Mėgėjų Būrelis ir šeštadienį, sausio 14 dieną, 7 val. vak. Lietuvių salėje suvaidins "Nežinoma ką", keturių veiksmų melodramą, Nepriklausomybės laikais susilaukusią nepaprastą pasisekimo Kauno Vals-

tybiniame Teatre. Bilietai į šį įdomų spektaklį gaunami Dirvos redakcijoje, Spaudos kioske šv. Jurgio Bažnyčioje po lietuviškųjų pamaldų, pas valdybos vicepirmininką L. Leknicką ir kitus valdybos narius bei platintojus.

• J. P. Mull-Muliolis, mokėdamas už Dirvą atsiuntė ir \$10.00 auką.

• Pranas Aleksandravičius, mokėdamas už Dirvą, įteikė ir \$5.00 auką.

Vaidas iš Kalėdų senelio apsilankymo Valančiaus šeštadieninėje mokykloje Clevelande. Kairėje su Kalėdų seneliu dovanas vaikams įteikia V. Balas.

V. Plidžinsko nuotrauka

PLAUKŲ KIRPIMAS

1/2 KAINOS

SU PLOVIMU IR SUDEJIMU

TURITE PRISTATYTI ŠĮ KUPONĄ

PLAUKŲ KIRPIMAS 1/2 KAINOS -- GALIOJA IKI SAUSIO 31 D., 1961

Su plovimu ir sudejimu

GLEN-GATE

HAIR FASHIONS

Call for Appointment

4155 Glenridge Rd. So. Euclid

IV -3536

AUTOMOBILISTŲ DĖMESIUI! 1304 East 9 Str., prie pat St. Clair, telef. TO 1-1673 atidarytas naujas, erdvas, lietuviškas garažas

Quik Auto Service, Inc.

TAISOME VIETINIUS IR UŽSIENINIUS AUTOMOBILIUS

Taisoma moderniausiomis priemonėmis stabdžiai ir visi stabdymo mechanizmai, išmetimo vamzdžiai ir duslintuvai -- "mufflers", motorų reguliavimas -- "tune-up" ir analizavimas, vožtuvų šlifavimas, radijo ir visų elektros įrenginių taisymas.

Darbas atliekamas greitai, sąžiningai ir žemomis kainomis PRA-NO GRIGONIO priežiūroje.

Atidaryta kasdien, išskyrus sekmadienius, nuo 8 val. ryto iki 7 val. vakaro

LIETUVIŲ KLUBAS ir SVETAINĖ

Lietuvių Svetainėje renkite lietuviškus parengimus, o poilsį praleiskite tarp savųjų Klube.

— Cleveland —

6835 Superior Avenue

EX 1-1143

EAST CLEVELAND - EUCLID & SUPERIOR AVE.

SAVINGS EARN

OPEN EVERY SATURDAY UNTIL NOON

4%

SUPERIOR SAVINGS

ACCOUNTS INSURED TO \$10,000

HOME AND REMODELING LOANS

CORNER 68TH - SUPERIOR AVENUE

Už indėlius, įneštus iki sausio 20 d., nuošimčiai bus mokami nuo 1961 m. sausio 1 d.

JAKUBS & SON

FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai 35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo.

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185 St.
KE 1-7770

DIRVA

Nr. 1

1961 m. sausio 1 d.

KAS IR KUR?

• Visi šio krašto gyventojai, kurie neturi pilietybės, sausio mėnesį turi atlikti registravimosi prievolę. Registracijai reikalingi lapeliai gaunami pašto įstaigose. Juos užpildžius paštu siųsti negalima, bet reikia vėl nunešti į pašto įstaigas ir atiduoti.

• Kitame Dirvos numeryje pradedame spausdinti J. Bačiūno kelionės įspūdžius. Kaip žinia M. ir J. Bačiūnai ilgesnį laiką praleido pas Anglijos ir Vokietijos lietuvius.

• Dr. A. Gerutis, Berne, Šveicarijoje, vieton Kalėdų ir Naujų Metų sveikinimų paaukojo Vasario 16 Gimnazijai Vokietijoje tau tikrą pinigų sumą. Jis šiuo keliu dėkoja jį sveikinuosiems.

• Irvis Venclovas baigė Sydnejaus Universitetą, Australijoje, medicinos mokslus. Tai pirmas lietuvis, pradėjęs ir baigęs medicinos mokslus Australijoje. Kiti lietuviai, įsigiję medicinos praktikos teises, mokslus yra baigę kituose kraštuose.

• Rašytojui Faustui Kiršai, gyvenančiam Bostone, vasario 13 d. sueina 70 metų amžiaus sukaktis.

• Alės Rūtos romaną "Į saulėtekį" išleidžia Nidos Knygų Klubas Anglijoje.

• V. Alseika, Dirvos bendradarbis, iš Los Angeles, mokėdamas už prenumeratą, atsiuntė \$5.00 auką.

BOSTON

Bostono jaun. skautų (vilkių) veikla

Su naujųjų metų pradžia pagyvinama jaun. skautų veikla. Suplanuota jų draugovės metinė veikla, kurioje, be planingo programinių dalykų mokymo, numatyta daug iškilų ir ekskursijų.

Draugovei nuo praeito rudens uoliai ir sėkmingai vadovauja s. v. kand. sl. Augiras Manomaitis. Jam tal-kininkauja 2 pavaduotojai: s. v. kand. sl. Rimas Manomaitis ir sl. Ign. Vilėniškis. Dr. vės adjutantas — sl. Viktoras Adomavičius.

Šiuo metu, su naujo darbo plano pradžia, yra kaip tik proga įsijungti į jaun. skautų eiles tiems, kurie prie jų dar nepriklauso. Suinteresuotieji tėvai prašomi

tuo reikalu kreiptis į sktn. M. Manomaitį, telef.: AN 8-7371, į s. v. kand. sl. Aug. Manomaitį, tel.: FA 5-6223 ir į kitus dr. vės vadovus. Prie jaun. skautų (vilkių) priklauso berniukai nuo 6 iki 11 metų amžiaus.

Dr. vės bendrą veiklą prižiūrėti ir, reikalui esant, padėti pakviestas sktn. Mykolas Manomaitis. Jaun. skautų skaičius nuo 11 (praeitų metų pavasarį) jau pakilo iki 20.

Sueigos daromos dukart į mėnesį: šeštadieniais, po lituanistinių pamokų ALTS namuose, 484 E. 4th St., So. Bostone.

Artimiausia sueiga numatyta sausio mėn. 7 diena. **Tuntininkas**

HARTFORD

Tėvynės garsų radijo valandėlės koncertas

1961 m. sausio 7 d. (šeštadienį) 7 v. v. Lietuvių Klubo patalpose, Hartfordo lietuvių radijo valandėlė "Tėvynės Garsai" rengia koncertą. Programą išpildys S. Baras — tenoras, D. Stankaitytė — sopranas, ir J. Vaznelis — bosas. Po koncerto šokiai.

PHILADELPHIA

LB šeštadieninė Mokykla 1961 sausio 7 d. (šeštadienį) 5 val. p. p. Šv. Kazimiero parapijos salėje rengia savo tradicinį kalėdinį vakarą. Mokiniai suvaidins D. Čiurlionytės vaizdelį "Miško mokykla", be to, padėklamuos ir paskambins.

Po vaidinimo atsilankys Kalėdų Senelis, kuris apdovanos visus vaikučius ir dalyvaus jų bendrose vaišėse. Po programos bus šokiai. Veiks loterija ir turtingas bufetas. Visi maloniai kviečiami atsilankyti. Įėjimas suaugusiems 1 dol., vaikams nemokamas.

LENKIJOS LIETUVIAI

Gauta žinia iš Punsko, kad ten tikimasi, jog šiais metais Lenkijoje pradės eiti laikraštėlis lietuvių kalba.

Po lapkričio 15 d. gauti siuntinėliai Lenkijoje, daugiausia siunčiami iš JAV, gavėjams sudarė daug rūpesčių. Už vidutinį siuntinėlį reikėjo mokėti po 2000 — 3000 zlotų mokesčių.

Dr. Jonas Pavilionis neseniai susituokė Chicagoje su Aldona Uselyte. Nuotraukoje jaunieji palydovų tarpe. Iš kairės Viktoras Gudaitis, Alma Šakinskaitė, dr. Jonas Pavilionis, Aldona Uselytė - Pavilionienė, Aldona Rasutienė ir dr. Petras Rasutis.

CHICAGOJE VIS KITAIP...

Alb. Valentinas

Lietuviai yra miklūs ir sugėbantys visose srityse. Štai Chicagoje didžiojoje lietuvių kolonijoje -- Marquette Parke, o ypač jos "širdyje" -- 69 - je gatvėje jau ne vidudienio šviesoje neberasi ne tik ne vieno svetimtaučio biznierių, bet jau labai retą ir senosios kartos ateivį. Visą jau "paėmė į savo rankas" naujieji ateiviai lietuviai.

Jiems jau priklauso viskas: salionai, maisto krautuvs, kirpyklos, valgyklos, nekilnojamojo turto pardavimo įstaigos, siuntinių siuntimo kontoros ir visa kas tik čia bizniavo randasi. Net valdžios paštas, esantis 2439 W. 69th St., ir tas Ed. Žukausko vadovaujamas, šiomis dienomis jis gavo ir atskirą licenziją kaip Cosmos Parcels Express Corporation siuntiniam siųsti į Lietuvą ir kitus kraštus tokiomis pat teisėmis, kaip ir esančioji Chicago vidurmiestyje, State St. Taigi, lietuviams nebereikės taip toli važiuoti ir klausytis mums kai kurių nesimpatyškų kalbų...

Čia pat mažiausia, bet visų labai pamėgta "Tulpės" valgykla (sav. p. Blinstrubai). Vienas lietuvis, naujas ateivis, čia atidarė net milijoninės apimtys maisto krautuve -- "Talandis Food Super Mart". Naujam milijonieriui biznis labai gerai sekasi. Jo dešiniąja ranka šitame dideliame biznyje yra čia visiems gerai pažįstamas, jaunas ir energingas vyras, muzikas Alfonsas Gečas.

Tame pačiame Marquette Parke dar vienas lietuvis, naujas ateivis, įsigijo šaunų biznį. Tai čia irgi visiems pažįstamas kultūrininkas St. Grigaravičius. Jis atidarė 2539 West 69th St. šauną "Continental Lounge, Inc." Šioje kolonijoje tai naujas dalykas, nes tokiu visokiais atžvilgiais iki šiol čia nebuvo. Baras įrengtas dideliu ištaigingumu, taip kaip geriausiose miesto centro vietose.

Šią lietuvišką pastogę daug kas pamėgo, ypač mūsieškis jaunimas. Ir ne dėl jos skoningo įrengimo, bet ir dėl daugelio li-

tokių priežasčių. Čia, pagal šeimninko valią, visada turi būti tvarka, taika ir ramybė! Jeigu esi kitokio būdo -- nesi čia pagedaujamas.

Čia matysi mūsų žaliąjį jaunimėlį visada gražiai besielgiantį, dailiai prie savos muzikos besikantį Klumpakojį, Jonkelį. Noriu miego... arba kitokius, kuriuos šoko kadaise mūsų tėvai ir protėviai. Arba bedainuojančius skambius ir senoviškas mūsų dainas, arba dailiai rankomis susikabinusius ir beinančius "ratelius" su daina skambia -- "Vėjas pūčia, neša laivą, nuneš mane į Lietuvą... Tai bus linksma, tai bus linksma Lietuvoje..."

Mėgsta ir senimas čia lankytis ir pasižiūrėti mūsų jaunimo dailaus ir gražaus elgesio. Sav. Stasys Grigaravičius pareiškė aiškiai, jog ne vien dėl asmeninio peino čia atėjo, bet, jeigu jo bus, iš jo bus remiamas Dainavos ansamblis, Vyrų choras Vy-tis, jaunųjų tautiniai ansambliai, jaunieji muzikos talentai ir kitotautinio lietuviškojo meno apraiškos.

Tai tikrai malonu girdėti iš naujojo biznierių laisvą ir duok Dievel!

Garsų mūsų Baltijos Klubą ištiko skaudi nelaimė... Tai vis praėjusiųjų prezidentinių rinkimų atodūsiai ir marnastys svietiškos. O buvo taip. Per vienas "mišparines" prieš rinkimus įvyko šaunos lažybos. Visas klubas "in corpore" statė savo kortas už prezidentinį kandidatą. R. Nixoną, o atsidarė vienas, kuris

išėjo deryboms prieš visą klubą, -- Jis statė už J. Kennedy. O tas drąsus vyras -- tai agr. A. Šantaras, atvykęs į čia iš Argentinos ir didelis specialistas ir žinovas jaučius kepti? Tai po rinkimų ir paaiškėjo, kad visas klubas prašovė pro šikšnelę prieš vieną ypatą. Nors klubiečiai ir dideliai raukė nosis, bet aną sekmadienį įvyko lažybinių magaryčių ceremonijos...

--Agr. A. Šantaras galėtų būti pranašu --, kasėsi pakaušius klubiečiai, dėdami ant stalo kiekvienas lažybinių "solidarumo mokesnį". -- Ir apstatyk man visus iš karto...

O lažybų objektas nebuvo jau menkas -- net visas galionas prancūziško konjako Martell... Klubas, tesdamas savo tradicijas, ir šiais metais pasiuntė Vasario 16 gimnazijos mokytojams 135 dolerius Kalėdų stalo pagerinimui. Pirmiau siųsdavo po 100 dolerių. Bet dabar juk viskas pabrango...

Baltijos Klubas, labai augant jo nariams, persikėlė į naują pastogę ir paskutinės "mišparinės" jau buvo atlaikytos kaimynystėje --p. Trinkauskienės svetainės salėje. Pas ilgametį klubo gspadorių Aleksą Šimkūną "koplyčia" pasidarė perankšta. O kadangi sienų išardyti neįmanoma buvo, tai ir teko pasieškoti kitos kvatieros...

Dabar kalbama, kad Chicagoje "cicilikų" jau nebėra arba jie smarkiai išguro... Aleksas Šiliūnas klube papasakojo tokią atsitikimą. Jam tekę dalyvauti viename susiėjime, kur sutikęs ir socialistų. Išsikalbėję apie St. Kairio -- Kaminsko padėtį sunkioje nelaimėje.

--Ar jūs ką norint kiek materialiai pagelbste tam patriotui

Linksmų ir laimingų 1961 metų linki klijentams, draugams ir pažįstamiems

**Ted. Kazimieraitis
ir
Ona Mickevičius**

Lithuanian Club
4920 West 14 St.
Cicero 50, Ill.

lietuviui? -- klausia tautininkas socialistas.

--Tai kad mes dabar labai nepajėgūs... Labai gaila, -- aiškina socialistas.

--Tai kodėl nesikreiptie į tautininkus?

--Tai kad bijome. Mūsų bosas Naujienose jau dažnai "fašistais" išvadina. Tai kaip čia dabar... --Tai nieko...

Ir už savaitės buvo pasiųsta Stp. Kairui, tam Lietuvos patriotui ir Nepriklausomybės akto signatarui, dabar senatvėje gulinti be kojos, šimto dolerių auką. Juos sudėjo Baltijos Klubo nariai, neolituanai ir Tautinės Sąjungos nariai.

NOW! 4 1/4 %
PER ANNUM
on ALL ACCOUNTS
EARNING ON PREPAID SAVINGS
Effective Jan. 1, 1960
FREE ALUMINUMWARE WITH \$500.00 OR MORE
ST. ANTHONY
SAVINGS & LOAN ASS'N.
1447 S. 49 Court, Cicero, Ill.
Tel. Bishop 2-1397
HOURS: MONDAY 9 to 5
TUESDAY, THURSDAY, FRIDAY 9 to 5
SATURDAY 9 to 1
WEDNESDAY CLOSED

**Grazi dovana visiems
Naujų metų
proga**

**Plokštelės tik neseniai
pagamintos**

LITHUANIAN - AMERICAN
Long Play Hi-Fi Records

Sol. LIONĖ JUODYTE-Mathews yra įdainavusi naują lietuviškų dainų plokštelę --

"MANO LIETUVOS PRISIMINIMAI"
(My Lithuanian Memories)
Kaina \$4.98
Antrąją mažą (angliškai) -- "Christmas Carols" Shepherd Boy and Sleeping Child. Kaina 98c.

Išleistas Mill Marlboro Co. Platintojams užsakius didesnius kiekius -- duodama nuolaida.

UŽSAKYMUS SIŪSTI:
ALEX MATHEWS
256 Union Avenue,
Brooklyn 11, N. Y.
arba
gaunama visose
radijo stotyse

Žymiam pedagogui

A. A.

ANTANUI KASAKAIČIUI mirus,

KASAKAIČIAMS ir NAKŲ šeimai reiškiamo gilia užuojautą ir kartu liūdime

**Antanina Puškorienė, dukters Antanina
ir Irena, anūkas Vytautas,
Dr. Viktoras Puškorius su šeima**

DR. VYTAUTUI MELNYKUI

liūdėsio valandoj, jo seseriai ONAI mirus, gilia užuojautą reiškiamo

Biskių ir Orentų šeimoms

DIRVAI AUKOJO

**Prenumeratą pratęsdami,
Dirvą aukomis parėmė:**

M. Uhlianuk, Armada \$5.00
V. Baltrusaitis,
Rochester 1.00
S. Antanaitis, Chicago 2.00
K. Dulys, Baltimore 2.00
P. Aleksandravičius,
Cleveland 5.00
S. Jakas, Deer Park 2.00
V. Alseika, L. Angeles 5.00
J. Gelažius, Chicago 2.00
K. Arnastaitė, Bayonne 2.00
V. Kazlauskas, Toronto 2.00
P. Žilinskas, Inglewood 2.00
J. Mull-Muliolis, Clev. 10.00
E. G. Songinas, Chic. 2.00
S. Šukaitienė, Hamilton 2.00

Visiems aukotojams nuoširdžiai dėkojame.

Punsko lietuvių parapijos bažnyčia